

ژياننامه‌ی کچه‌گانی پیغه‌مبه‌ر

(ره‌زای فوایان له‌سه‌(بیټ)

منندی اقرأ النقافی

www.iqra.ahlamontada.com

وه‌رگیران و ئاماده‌کردنی
فه‌رهاد گۆمه‌شینی

چاپی دووهم / ۲۰۱۰

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

ژیاننامہ ی کچانی پیغمبر

(رهزای خویان له سه ریئت)

وه رگیران و ناماده کردنی

فهرهه گۆمه شینی

چاپی دووهم / ۲۰۱۰

ناوی کتیب / ژباننامدی کچه کانی پیغه مبدر (رهزای خویان له سدر بیت)

بابدت / ژباننامه

وهر گیتړان و ژاناماده کړدنی: نوره هاه گزمه شیننی

پیداچوونه وهی: عبداللطیف یاسین و جدویز حاجی عدلی.

دیزاین / نویسنکده ی مریوان گرافیک

بیت چتین: شمس الدین عزیز عبدالله.

تیراژ / ۱۰۰۰ داننه

نؤزه ی چاپ / دوو دم

سالی چاپ (۲۰۱۰)

چاپخانه ی شه هاب - همدلیتر

ژماره ی سپاردن: (۱۷۷۷) ی سالی ۲۰۰۹ ی دراوه تی

ماقی له چاپ دانده ی پاریزرازه بو نووسر

ناوەرۆك

بابەت	ژمارە
دەستپېك	٦
پېشەكۍ	٨
خاتوو زەينەب	١٧
لەدايك بوونى زەينەب	١٨
مارەبېنى زەينەب	٢٠
دەرکەوتنى ئايىنى ئىسلام	٢٢
پىلان دانان بۆتەلاقدانى زەينەب وخوشكەكانى	٢٥
پەنابردنى موسلمانان بۆدۆلى ئەبوتالېب	٢٦
مانەوہى زەينەب لەمەككە	٢٩
جەنگى بەدر و سەرکەوتنى موسلمانان	٢٩
كۆچكردنى زەينەب بۆ مەدينە	٣٤
نويژكردنى زەينەب	٤٠
نەخۆشى زەينەب	٤١
وہفاتى زەينەب	٤٢
نەوہى زەينەب	٤٣

۴۴ خاتوو روقیە
۴۵ شوکردنی روقیە
۵۶ کۆچکردن بۆ حەبەشە
۶۰ گەپانەوہی یاوہران بۆمەککە
۶۲ دووبارە کۆچکردن بۆ حەبەشە
۶۳ دووبارە گەپانەوہی یاوہران بۆشاری مەککە
۶۵ کۆچکردن مەدینە
۶۷ روقیە دەبێ پشوویدا
۷۲ خاتوو ئوم کەلسوم
۷۸ شوکردنی ئوم کەلسوم
۸۱ وەفاتی ئوم کەلسوم
۸۳ خاتوو فاتیمە ی زەھرا
۸۵ یارمەتیدانی فاتیمە بۆباوکی
۹۴ شوکردنی فاتیمە
۹۹ گواستەوہی فاتیمە
۱۰۱ چیشتی رۆژی بووک گواستەوہ
۱۰۱ ژیان وگوزەرانیان
۱۰۳ بانکردنیان بۆشەونویژ
۱۰۵ چاکەکردنی فاتیمە لەگەڵ باوکیدا
۱۰۶ لەیە کچوونی فاتیمە و پێغەمبەر(صلی اللہ علیہ وسلم)

- ۱۰۶ فاتیمة له گالّ خه سووی
 ۱۱۰ بانکردنیان بۆ نویژی به یانی
 ۱۱۱ له باره ی فاتیمة وه
 ۱۱۳ خیزانی پاک و به خته وه
 ۱۱۵ وه فاتی فاتیمة
 ۱۱۶ سوپاس و ده ستخۆشی
 ۱۱۷ سه رچاوه کان

دهستېك

به ناوی خودای گه وره ومیهره بان

درو دوسه لامي خودا له پټغمبه رمان (محمد) (صلى الله عليه وسلم)
وه له یارو یاوهران وپه پره وانی نهم ناینه پاکه، وه له کچانی
پټغمبه روگشت نافرتهانی پاک ونازا و رهوشت بدرز، وه له ونافره تانه ی
له ریځگای نهم ناینه نازاریان چه شتووه و نارامگریون ، خوا له گونا هی
همه وویان خوښ بیت .

به هوئی نه بون یا خود که می نویسن به زمانی کوردی ، دهر باره ی
خانه واده ی پټغمبه ر (صلى الله عليه وسلم) به پیو یستم زانی نهم کتیبه
بخمه به رده ستی خویندیری کورد . بوئنه وه ی شاره زایمان ه بی دهر باره ی
ژیان و گوزهرانیان ، به تایبته نافرتهانمان بوئنه وه ی له سه رخوړه وشتی
(زهینه ب و روقیه ونوم که لسوم وفاتیمه) برؤن و په پره وی بکه ن، وه ک
نه وان نارامگرو نازا بن ، به رامبه ردوزمنان و ناخوښی یه کانی زیان .
هیوادارم نهم کتیبه سودی زوری ه بی بو مان .

چایی یه که می نهم کتیبه له لایه ن (مالته پری پټغمبه ر) و (پروژه ی
وه فا/ له دهنگی یه کگرتو و رادیوی هه ولیر به هاوکاری خیرخوازان

(۲۰۰۰) دانەى ئى چاپكراو لە رېڭاى بەخشىنەو دابەش كرا ،
سوپاس بۆھەموو ئەوانەى ھاوکاروھۆکاربەرون ، بۆبەچاپ گەيانەنى .
چاپى يەكەمى داوى تايەکردن واتە پىش چاپ نەگەيشتەو
دەستم بۆيە ھەتەوكم و كۆرى زۆرى تىكەوتبوو ، لەم چاپە ھەوتى
زۆرماندا بۆ راستکردنەوى ھەتەكان ، داوى لىبوردن لە خوینەر
دەكەين .

پیشه کی

بسم الله الرحمن الرحيم ..

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیْرِ (الْحَلَقِ) مُحَمَّدٍ وَعَلٰی آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ
وَاللّٰهُ، نَهَم کتیبه تاییه ته به باسکردنی خانه واده ی پیغمه مبر (صلی الله
علیه وسلم) به تاییه تی کچه کانی خوشه ویست:

له سه ره تادا باس له کیشه یه ک ده کهین، وه ک پیشه کیه ک بوناو
بابه ته که . مه به ستمانه کیشه که بخهینه بهر باس و لیکۆلینه وه، نه ویش
باسی نه و خاله گرنگانه یه که پیوسته بیزانین.

زۆربه مان گویمان له باسی ژياننامه ی پیغمه مبر (صلی الله علیه
وسلم) بووه، له وتاره کانی رۆژانی ههینی یان له بابه تی مامۆستایان،
له باس کردنی ژياننامه ی نهم خانه واده بهر پژه. بۆیه نه وانه ی که زۆر
دوو باره کرایته وه و زۆر قسه ی له سه ر کرایه زۆر نا پرۆژینه سهریان،
تهنها دیننه سه ر نه و لایه نه ی که مه به ستمانه باسی بکهین، نه و لایه نه ی
که که متر قسه ی له سه ر کرایه و که متر بهر گویمان که وتوووه، نه ویش
باسکردنی ژيانی ناو خانه واده ی پیغمه مبره (صلی الله علیه وسلم) هه ر
له سه ره تای پیکهینانی به که م هاوسه رگیری خۆی ، نه ویش (خه دیجه)
بوو، (ره زای خوای لیپیت) دواتر خیزانه کانی دیکه ی ، دواتر
منداله کانی .. وه چۆنیه تی مامه له کردنی خوشه ویست (صلی الله علیه
وسلم) له گه ل منداله کانیدا .

قسه كردن له سهر ئهو روژگارە كارێكى ئاسان نییه ، چونكه
 كۆمهڵی دهنگوباس ههڵدهگرێ. تا ئیستا زۆر جار زانایان خۆیان له
 باسه دهپاریزن و زۆریش له زانایان نههیان کردیه ، زۆر به ووردی
 ئهو لایه نه باس بکری ، بهتایبهت بنه‌ماله‌ی پیغمبهر (صلی الله علیه
 وسلم) ، زانایان به‌جۆرێك قسه‌یان له‌سهر کردوه ، مرۆف زۆر
 نه‌چیه ئهو لایه‌نه‌و خۆی پێوه سه‌رقاڵ نه‌کات..!! به‌لام خۆ دوورگرتن
 یان باس نه‌کردنی شتیكه‌ ناکرێ مرۆف به‌ تایبه‌تی موسلمان شتی
 ده‌رباره‌ی نه‌خوێتته‌وه‌و ده‌رباره‌ی زانستی پێ نه‌بی‌ت، له‌بهر ئه‌وه‌ی
 قورئان له‌و کاته هاتۆته‌ خواره‌وه‌ و له‌و سه‌رده‌مدا قسه‌ی له‌گه‌ڵ
 خه‌ڵکدا کردوه ، ئه‌و کاته نه‌وه‌یه‌ك دروستبوو قورئانیان له‌بهر کردو
 کردیانه‌ یاسای ژبانیان ، روژانه‌ کاریان پێکرد. به‌راستی ئهو نه‌وه‌یه
 روژانه‌ هه‌لس و کهوتیان پابه‌ند بوو به‌ قورئانه‌وه‌ ، ئه‌وان که به‌یانیان
 له‌خه‌و هه‌ڵده‌ستان چاره‌پێ هاتنی په‌یامی نوێ بوون، کاتیك نیه‌رپۆیان
 به‌سه‌ردا هاتوه‌ ، یاخود به‌هه‌مان شیوه‌ کاتی عه‌سرو مه‌غریب و
 عیشایان به‌سه‌ردا هاتوه‌.. هه‌میشه‌ له‌ ئاماده‌باشیدا بوونه‌، که‌ خوای
 گه‌وره‌ چیان پێ ده‌فه‌رمووێت و چیان پێ ده‌لێت، له‌م قوناغه‌دا و
 چۆن فه‌رمایشتیان ده‌کات ؟! وه‌ چۆن قسه‌یان له‌گه‌ڵدا ده‌کات و
 به‌ره‌و کام لا ئاراسته‌یان ده‌کات..!! نه‌گه‌ر سه‌یری قورئانی پیرۆز
 بکه‌ین بێگومان به‌جۆرێک هه‌ڵه‌ی تێدا به‌دی نه‌کراوه‌و ناکرێت ، به‌لام

کاتیک که دەروانینه ژبانی پتغمبەر (صلی الله علیه وسلم) له گەل
 هاوێلانیدا بەگشتی دەبینن جیاوازی هەیە ، قورئان که پەیامی خودایە
 ، بریتیە لەو شتێ که خواى گەوره ناردیته خوارهوه، بۆ مرۆفـ.
 هەرچی ژبانی مرۆفیشە بە دەر نییە لەههته وکهم وکۆری، قورئان بۆ
 ئەوه هاتوه، تاكو ههتهى مرۆفه کان راست بکاتهوه ، وه ریتنومايان
 بکات بەرهو چاکه .

خانهوادهی پتغمبەر (صلی الله علیه وسلم) نزیکترین کەس بوون
 لەخودی پتغمبەرەوه (صلی الله علیه وسلم) کهواته نزیکترین
 کەشیش بوونه، له سەرچاوهی پەیامی ئاسمانی ، که بەسەر پتغمبەردا
 دادهبەزی ، بۆ نمونە: قورئانی پیرۆز له ژووری (عائیشە ، حەفسە)
 هاتۆته خوارهوه بۆ پتغمبەر (صلی الله علیه وسلم) . دواتر
 پتغمبەر(صلی الله علیه وسلم) لەناو ژووره کەى عائیشەدا نێژرایە ،
 ئەو شتانه وامان ئی دهکاتن، ئەگەر ئیمە نەپرژینه سەریان و زانیاریەکی
 باشمان نەبێت ، کۆمەلتیک پرسیار لامان دروست دەبێت ، دەتوانین بلێین
 وهلامیان نییە . باشه قورئان بۆئەوه هاتۆته خوارهوه که من کاری
 پێیکەم و جێبهجێی بکەم؟ له ژبانی خۆمدا، ئەى چۆن دەیکەم ؟
 ئەگەر شارەزاییم له قورئان و ئەو ژینگەیدا نەبێت، که تێدا هاتۆته
 خوارهوه ؟! . قورئان تایبەت وتەنھا بۆ پتغمبەر (صلی الله علیه وسلم)
 نه هاتۆته خوارهوه ، بەلكو بۆمن وتۆی بەنده وگشت مرۆفایهتیه ،

نەو وەك پىغەمبەرىڭك و نىردراوىڭك ئەم دوا پەيامەى گەياندووه بە
 مروفەكان ، نىمە لەم نامىلكەيدا چەند تىببىنەكى گىرنگ ھەيە باسى
 دەكەين، بە ئومىدى ئەوئى بتوانىن لە ئايندەدا زانىارى زياتر لەبارەيەو
 بچەينە ڤوو. ئەوئى گىرنگە لىڤەدا لامان روون و ئاشكرا بىت ، دەبىت
 بە بوڤرەيەو باسى بكەين ، وەك ئەمانەى خوارەو:

۱- جياوازيەك ھەيە لەنىوان نىگا(وحى) و مېژوو (تارىخ)دا.

(نىگا) ئەو شتەيە: كە لەلايەن خواى گەورەو ھاتۆتە خوارەو ،
 جىڭاى دەستكارى نىيە ، فەرمانەو لای خوداوە دابەزىو. (مېژوو)ش
 برىتيە: لەو زانستەى كە ژيانى مروفەكانى تۆمار كردوو ، بۆ ئموونە
 ژيانى ھاوولانى پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) كە لەوسەردەمەدا
 ژياون ، برىتيە لە سەرەتاي دروستبوونى مېژووئى ئىسلامى ، بۆيە
 دەبىت زۆر بە وردى مامەلەى لەگەلدا بكەين.

ئەوئى پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) وەك قورئان گەياندويەتى
 لەگەل ئەوئى دواتر كە ژيانى ھاوولانە و پاشتر روويداوە ، لە
 ھەلۆئىستىكى خىزانى پىغەمبەرەو (صلى الله عليه وسلم) بگىرە تا ھەر
 ھەلۆئىستىكى تىرى موسلمانان، دەبىت بزائىن ئەو ھەلۆئىستى
 مروفەكانە ، نەو وەك (وحى)، چونكە خانەوادەى پىغەمبەر (صلى الله
 عليه وسلم) بەگشتى مروفئى . ئەو ھەتا ھەر مامى پىغەمبەرە (صلى الله
 عليه وسلم) نكۆلى لەبوونى خودا و ئاينەكەيدا دەكات ، ئەوئى (ابو

هلب)ه، وه (ابو طالب) لهو ساته‌ی کۆچی دوایی ده‌کات ئیمان به
 پێغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) ناهێت ، له‌ گه‌ل نه‌وه‌شدا پش‌تیوانیکی
 باشی پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) بوو ، به‌لام ئهم پش‌تیوانیکردنه‌ی
 به‌هۆی خزمایه‌تییه‌وه‌ بوو، نه‌ك له‌به‌رخودی ئاینه‌که‌ی و
 پێغه‌مبه‌رایه‌تییه‌که‌ی . بۆیه‌ ئه‌وانه‌ی ده‌وری پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه
 وسلم) مرۆف‌ن له‌خزم و که‌س و کاره‌کانی وه‌ك هه‌ر مرۆف‌یکی تر
 باوه‌ردار و بێ پروای تێدایه‌.

٢- لێره‌دا راس‌تییه‌کی تر هه‌یه‌ ئه‌ویش ئه‌وه‌یه‌: محمد (صلی الله
 علیه وسلم) به‌ (وحی) بۆته‌ پێغه‌مبه‌ر ، که‌واته‌ پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه
 وسلم) له‌روانگه‌ی نه‌و په‌یامه‌ی که‌بۆی هاتۆته‌ خواره‌وه‌ ئه‌روانیته‌ ژبان
 و ده‌ورو به‌رو خانه‌واده‌که‌ی خۆی ، ئه‌وه‌تا به‌مامی ده‌لێت: ((به‌س
 ئیمان بێته‌، تا بتوانم له‌روژی دوایدا، له‌سه‌ر نه‌و قسه‌ی تۆ شه‌فاعه‌ت
 بۆ بکه‌م.)) له‌ دواتر مامی ئیمان ناهێت. پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه
 وسلم) که‌ خێزانی و مامی له‌ یه‌ك سال وه‌فات ده‌که‌ن، به‌و ساله‌
 ده‌لێن: سالتی ماتهم (عام الحزن) . دروسته‌ هه‌ردووکیان له‌ یه‌ك سال
 وه‌فات ده‌که‌ن و هه‌ردووکیشیان به‌رگریان له‌ پێغه‌مبه‌ر ده‌کرد ،
 هه‌لویستی پێغه‌مبه‌ریش (صلی الله علیه وسلم) به‌رامبه‌ر هه‌ردووکیان
 وه‌ك یه‌ك بوو، له‌ رووی خه‌مناکی و دڵ توندیه‌وه‌ ، به‌لام له‌ بۆ
 قیامه‌ت هه‌لویسته‌که‌ جیاواز ده‌ییت. نه‌گه‌ر به‌رامبه‌ر بانگه‌وازی

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) دژایه تی بوايه نه وه وهك (نه بو له هه ب) قسه ی تری له سهر ده کړا. نه وه یه که پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) قورئان ده کاته روئیاو دیدگای خوۍ.

له وکاته ی که پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و هاوه لانی بهره و رزگار کړدنی شاری (مه ککه) ده چن ، ده بینن (نیمامی عه باس) نه بو سوفیان ده باته سهر بهرزییه ك و پی ده لیت: نه وه هوژی فلانه، نه وه تیره ی فلانه، (نه بو سوفیان) یش ده لی: نه وانه له کوۍ ومن له کوۍ ؟! دواتر پی ده لی: یا ابا الفضل ما أعظم شأن ابن أخیک؟

(نه بو الفهزل) به راستی نه مړو برازا که ت ناو و ده نگینکی زورگه وړه ی هه یه، بووه به پیاوینکی گه وړه. (عه باس) یش له وه لامیدا به (نه بو سوفیان) ده لیت: (إنها النبوة)، نه و شان و شه و که ته ی که تو باسی ده که یت ، هی برازا که م نیه ، به لکو هی پیغمبر ایه تیبه که یه تی، بویه نه مه له میزوو له ناو نه و کومه لگایه ی که پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) هاوه لانی تیدا ژیاون دوو شت هه بووه ، په یامی ناسمانی وه کومه لگایه کی مړوفی و مامه لکړدنیان له گه ل نه و په یامه دا، هه ندیکیان وهك خوۍ مامه لای له گه لدا ده که ن ، له وانه (نه بو به کړی صدیق) و (عوسمانی کوړی عه فان) و (عومری کوړی خه تاب) و (علی کوړی نه بو تالب) ه، نه و صحابانه ی که له (عشرة مبشرة بالجنة) یان پی ده لیتن ، نه وه یه که پیمان ده لیتن: (أصحاب الشجرة) که

به بهیعی (رضوان) ناسراوه، نهوه هه موویان دین پی به پی له گهل
 (وحی) دا مامه له ده کهن ، کاتیک که پیغه مبر (صلی الله علیه وسلم)
 راده وه ستیت بۆ نوژ کردن ، ده بینت له پشتیه وه دوو کهس نوژ
 ده کهن ، یه کیکیان بریتیه له (نهو به کری صدیق) یه کیکیان بریتیه له
 (عبدالله ی کوری نوبه ی کوری سه لول)؟! که سه ر کرده ی دوو
 پروه کانه. بۆیه ده بینت ناستی نهوانه ی که قورئان ریتو مایان ناراسته
 ده کات یه که ناست نین ، واته: نهوانه ی که له قهزیه ی نهوار
 ته عامولیان له گهل ده کری، وه نهوانه ی که مو حسنین ته عامولیان
 له گهل ده کریت ، وه نهوانه ی که موئمین ته عامولیان له گهل ده کریت
 ، هه ریه کهو ریتو مای تایبهت به خو یان هه یه.

بۆیه نهوه ی له میژووی نیسلامیدا رووی داوه، هه مووی دینداری
 نییه ، چونکه به شیکی کرداری مرؤفه. بۆیه نهوه ی له قورئان هاتووه
 یان فرموده ی راستی پیغه مبر (صلی الله علیه وسلم) ، به هیچ
 شیوه یه که له شیوه کان نابیت له گهل کرداری مرؤفه کان بهراورد بکریت
 ، بۆیه ده بیت مامه له ی تیمه له گهل (وحی) په یام بیت، نه که له گهل
 فرههنگ وکتوری مرؤفه کان.

نهوه مان باس کرد که جیاوازی هه یه له نیوان نهوه ی که قورئان
 په یامی خودایه له گهل نهوه ی که رووداوی میژووییه رووده دات.

۳- نهوهمان بۆ دهرده كهويت كه مروّف وهك خودى خوئى پيروژ نيه بهلكو بهريزه ، ههروهك كه رسته كان پيروژ نه بوون ته نيا پرئسيه كان ، كه واته ليّره جياوازيهك ههيه، دهبيت لامان روون بيت، نهم بنچينهيهش ههموو كهس دهگريتهوه ته نانهت ناو خانهوادهى پيغمبهريش (صلى الله عليه وسلم)، خه ديجه (رهزاي خواى له سهرييت) پيروژ نيه، بهلام بهريزه ، خيترانيكي پيغمبهره (صلى الله عليه وسلم) ، بويه وهك مروّف بهريزه بهلام نه پيروزه، نيتمه دهبيت نهوهمان لاروون وناشكرا بيت ، كه باسى (خه ديجه) يه (رهزاي خواى ليبيت) وهك مروفيكي بهريزي باوهردار، ههريهك له زهينه ب و روقيه و نوم كه لسوم و فاتيمه وعائيشه (رهزاو رهمهتي خويان ليبيت) بهههمان شيون ، كاتيك باسى خانهوادهى پيغمبهر دهكهين لامان روون بى كه نهوه خانهوادهى موحههمده (صلى الله عليه وسلم) له نيو نهم ماله دا كچ بهشودان ههيه ، زاوا ديته ماليان ، ميواندارى ههيه ، نهوه نهبي كهوا نيتمه بهكورتى له كوژ خوّماني بكهينهوه، پيغمبهر (صلى الله عليه وسلم)، سيزده سال ههر سالهك ۱۲ مانك ههر مانگهك ۳۰ روژ ههر روژهك ۲۴ سهعات، پيغمبهر (صلى الله عليه وسلم) له ناو مالى خوئى كيّشهى نه بوونى و فشارى كوّمه لايهتى و ركابهرايهتى (قورهيش)ى له سهر بووه. پيغمبهر (صلى الله عليه وسلم) وهك ههر ماتيكي ترى نهو واقع و سهردهمى خوئى له پيش پيغمبهرايهتييدا تيكه لاوى نهو زيانه بووه له كچ بهميرد دان و مامه له گه ل زواو چونتي مامه له كردن له گه ل كچه كانى كه ماره برى ناموزاكانى بوون

و دواتر ژيانی ليکترازان ديتنه پيشيان و... جهندانى تر لىم گرفتانه
 پتويسته له بهر چاو بگيرت له کاتى ليکوتينه وهى ژيانيشاندا به
 حورمه ته وه سهر بکړين ، چونکه نه وان قورن ان ته زکيهى کردوون ،
 نابيت تومت بار بکړين. به لام ناتوانين باسيان نه کهين، له بهر نه وهى
 نه وانه نه وه که سانه که قورن ان له سهر دهى نه وانه دابه زيوه و قسهى
 له سهر نه وان کردووه و نه حکامه شهرعيه کان له وکاته دا تومار کراوه ،
 بويه ناسينان زور گرنگه وده بى موسلمانان ناگادارى ژياننامهى نه م
 خانه واده بهر تزه بن ، بو نه وهى له سهر ريگاي نه وان برؤن وخير
 وچاکه به ده ست بينن ، نه وهى نيستا نيتمه له م پهرتو وکده ده پخه ينه بهر
 ده ستى بهر تزان ژياننامهى کچه کاني پتغه مبه ره (صلى الله عليه
 وسلم)، بو نه وهى بهر تزان ناگادارى ره وشته جوان و پا که کانيان بن.

عبداللہ تيف ياسين

سهر پهرشتياري مالتپري پتغه مبه ره (صلى الله عليه وسلم)

۲۱ شهبانى ۱۴۳۰ ى کوچى بهرام بهر ۱۸ / ۸ / ۲۰۰۹ ى

زايىنى / ههولير

خاتوو (زهینه ب)

(رهزای خوای له سه ربیت)

خاترو زهینهب (رهزای خوای لهسهر بیټ)
 کچی په کمه پیغمبر (صلی الله علیه وسلم)
 خاترو زهینهبی گهوره.. په کمه زیږو گهوهډر بوو، خودای گهوره
 بهخشی به دایکی موسلمانان (خه دیچه) ی گهوره پیغمبرمان (محمد)
 (صلی الله علیه وسلم) نیردروای خودای گهوره .

له دایک بوونی زهینهب

نه وکاته ی (زهینهب) له دایک بوو، ته منی پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) (۳۰) سال بوو، واته: (۵) سال دواى هاوسه گیرى له گهڼ
 (خدیجه) ی خیرانی دا.

(زهینهب) بووه سوځای چاری دایک و باوکی. مالى پیغمبر
 (صلی الله علیه وسلم) پاش له دایک بوونی (زهینهب) پرېوو له
 خوځی، که پشتر لهم جوړه خوځی یه نه دیوو، پش له دایک بوونی
 نه کم کچه بچووکه ی پیغمبر (صلی الله علیه وسلم)، جوړیک له مال
 چوټی به ماله وهیان دیار بوو.

چاوه کانی پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) هیچ کاتیک لهسهر
 (زهینهب) نه نه گوازیه وه، تماشای نه پتکه نینه جوان و
 قه شنگه کدی (زهینهب) ی ده کرد، کاتیک پیغمبر (صلی الله علیه وسلم)
 (زهینهب) ی له باوهش ده گرت و به سینگی خوځیه وه ی

دهنوساند، تهمەنى مندالتى خۆى دەھاتەوہ ياد، لە مندالتىيەوہ ھەبستى بەم جۆرە لە باوہش گرتنە نە کردبوو، چونکە پىغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) کاتىک لە دایکبوو، باوکى وەفاتى کردبوو، پىش تەواو بوونى قۇناغى مندالتى دایکیشى کۆچى دواى کرد، بۆيە دەھاتەوہ بىرى يەتیمە جوان و بىنازەکەى مەککە، خودای گەورە ئەم ناخۆشییەى پىغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) پاداشت کردەوہ بە بە بەزەى زۆرى خۆى و تەواوەتى نىعمەتەکانى . خودای گەورە خەدیجەى بۆ پىغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) وەکو دایک و باوک و ھاوڕێ تەرخان کردبوو، بەسۆزو خۆشەويستییەوہ پىغەمبەرى لە باوہش گرتبوو، لەولاشەوہ لایەنىکى گەورەى بۆ خۆشەويست (صلی اللہ علیہ وسلم) پڕ کردەوہ لەلایەنە مرقایەتییەکەى بە بەخشینى زەینەبى ئىسک سوک و رووگەش.

زەینب) عازەب بوو، کچە گەورەى پىغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم)، پىگەشت و کاتى بە شوودانى ھات ،

ماره‌برینی (زهینه‌ب) له (ابو العاص کوری ره‌بیع)

سالانیک هات و چوو (وه‌کو گول پاک و گه‌شایه‌وه ، نه‌وه‌بوو
خه‌لکانیکی زور له گه‌نجانی بنه‌ماله‌و پیاوانی شاری (مه‌ککه)
ده‌هاتن بۆ خوازینی زهینه‌ب، به‌لام قه‌ده‌ر وابوو، هیه‌چیان
نه‌ده‌بوونه‌هاوسه‌ری ژبانی و خوازینییه‌کان ره‌تده‌کرانه‌وه
ده‌کرانه‌وه . تاکو روژیکیان (ابو العاص) ی پلکزی زهینه‌ب
(هاله‌ی کچی خوه‌یله‌ید) ی دایکی ره‌وانه‌کرد، بۆ خوازینی
زهینه‌ب.

ماتی (هاله) له ماتی خه‌دیجی خوشکی نزیك بوو ، زوو زوو
سه‌ردانی یه‌کزیان ده‌کردو وه‌ک دایک سه‌یری خه‌دیجی خوشکی
ده‌کرد ، خه‌دیجه به‌ خوازینییه‌که‌ی خوشکی رازی بوو ، زور
پنخوش‌حال بوو به‌م داخوازییه . به‌لام پیوسته ، به‌ره‌زامندی باوکی
زهینه‌ب هه‌بوو ، کاتیک پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) لی ناگادار
کرایه‌وه ، پیغه‌مبه‌ریش (صلی الله علیه وسلم) رازی بوو ،
داواکاری خه‌دیجی ره‌ت نه‌کرده‌وه ، که هیه‌چ داوایه‌کی خه‌دیجی
پیشتر ره‌ت نه‌کردبووه‌وه .

له گەل ئەوێ پێغه مېهر (صلی اللہ علیہ وسلم) و خەدیجە جگە
 لە پەيوەندی خزمایەتی لە گەل (ابو العاص) زۆر خوشیشیا
 دەوێست ، چونکە هەر لەمنداڵیەو سۆزبان بۆی هەبوو ، لەبەر
 ئەوێ کەسیکی لیوێ شاوێ بوو ، رێک و پێک بوو . (ابو
 العاص) خەریکی بازرگانی بوو ، لەنیوان شام و مەککەدا ، دوو
 سەفەری هاوینەو زستانەو دەکرد ، نیشانەو وەفاداری و پیاوێتی و
 راستگویی پێو دیار بوو ، نمونەو سوارچاکیکی باشبوو ، رۆژێک
 دیاری کراو (زەینەب) یان لە (ابو العاص) مارەبێ . مالتی
 پێغه مېهر (صلی اللہ علیہ وسلم) پێبوو لە خوشی و بەختەوێ ،
 بە بۆنەو بەشوودانی (زەینەب) ی کچە گەورەیان . بەلام فاتیما
 (خودا لێ رازی بێت) زۆر دل تەنگ بوو ، چونکە (زەینەب) ی
 خوشکە گەورەو کە لە جێ دایکی بوو هەردەم لە باوێشی بوو
 ئەوێ نێستا بەجێ دەهێلتی و دەچیتە مالتی خوێ و ئەوکاتەش
 (فاتیما) لەم کارە حالتی نابێت ، تەنیا ئەوێ نەبێت خوشکە
 خوشەوێستەکەو و مالتی لێ جیا دەکاتەو .

ئەوێ مەبەست و هیوا بوو ، لە بەمێردانی (زەینەب) خوشی
 و بەختەوێ بۆ ئەم کچە دابین بکریت لە مالتی مێردەکەیدا ،
 چونکە (زەینەب) لەمالتی باوکیدا لە خوشی و بەختەوێ و

سۆزدا ژباپرو، (زهینهب) دواى گواستنه‌وه‌ی، له‌مالتى مێرده‌که‌یدا
 به‌به‌خته‌وه‌رى ده‌ژبا، له‌گه‌ڵ هاوسه‌ره‌ خو‌شه‌ويسته‌که‌ی
 (ابوالعاص)، زۆر رێزى يه‌کترىان ده‌گرت و کێشه‌يان له‌گه‌ڵ
 يه‌کتر دا نه‌بوو،

روژێك (ئەبوالعاص) به‌ (زهینهب) ی گوت: (ده‌چمه‌ سه‌فه‌رى
 شام بۆ بازرگانى)، پاشان خواحافىزى لى کردو له‌گه‌ڵ
 کاروانه‌که‌ی به‌رپى که‌وت، زه‌ينه‌بى به‌جێهێشت له‌لای دایکى به‌و
 هیوايه‌ی له‌ ماوه‌یه‌کى نزیکدا بگه‌رێته‌وه‌.

ده‌رکه‌وتنى نایینى پیرۆزى ئیسلام

خوداى گه‌وره‌ جه‌زه‌تى (جبریل) ی ره‌وانه‌ کرد، به‌ په‌يامێکى پیرۆز
 بۆ لای (محمدى کورى عبدالله) (صلی الله علیه وسلم) که نایینى
 پیرۆزى ئیسلام بوو، (محمدى) (صلی الله علیه وسلم) کرد به
 نێردراوى خۆى بۆ لای به‌نده‌کان بۆ ئاگادار کردنه‌وه‌يان له‌ راسته‌قینه‌ی
 دنیا و ژيان و مردن، دوورکه‌وته‌وه‌ی خه‌لك له‌ نه‌زانى و
 خراپه‌کاریداو، بگه‌رێته‌وه‌ لای خوداو، خوداى خۆيان به‌رستى و واز
 له‌ هاوه‌لدانان و به‌هه‌ستى بێتن و خوداى گه‌وره‌ به‌ تاك و ته‌نیا بناسن.

نېر نهوه بوو، پټغمېر (صلی الله علیه وسلم) له خیزانه کېه وه
 دهستی پېی کړدو بانگی خزم و که سوکاره کانی تری کړد بۆ ناو نایینی
 پروزی نېسلام. سهره تا خیزان و کهچه کانی و دواتر هندیك له
 براده رو خزم و کهسانی تر هاته ناو نایینی پروزی نېسلام.

وهك زانراوه پټغمېر (صلی الله علیه وسلم) دواى گهړانه وهى له
 نه شكه وتى (حرا) به له رزو ترس هاته خواره وه ، رووداوه كهش
 ناشكرايه ، هروها رۆله گرنگ و بهرچاوه كهى (خاتوو خه ديجه)ى
 بهرېز به هيچ شيوه يهك ميژوو ناتوانيت له بېرى بكات ، بۆ غونه هر
 كاتيك نوسهرېك يان ووتاربيژېك يان تويزه رېك باس له سهره تاي هاته
 خواره وهى (نيگا) دهكات ده بې ناماژه به رۆلى نهم كه له ژنه بكات.
 زه بېنېب گهړايه وه مالى باوكى، كاتيك بېنى باوكى وا له ناو جيگايه
 پرسيارى كړد، له حالتى باوكى . خه ديجه دايكى به هه مان عه قلى
 گه وړه و كارامه كهچه كاني كو كرده وه وبه سهره اته كهى بۆيان گيړايه وه
 ، نه و كاته كهچه كان هه موويان باوهړيان به پټغمېر ايه تى باوكيان هيتا ،
 باوكيك كه به راستگوى ده ستياك (صادق الامين) ناسراو بوو چۆن
 باوهړى پېى ناهيتن؟.

له م كاته دا (ابوالعاص) له سه لهرى (شام) دابوو ، كاتيك
 گهړايه وه، له ريگا له خه لكاني تر گوتى له م هه والته بوو، كه نايینی
 نېسلام بالاو بوو يته وه له لايه ن خمزو وريه وه ، واته له لايه ن

پتغمه مبره وه (صلی الله علیه وسلم)، به پهل گه پرایه وه مان و له زهینه بی
 خیزانی پرسى: ئەم پروپاگەندە یە چییه؟! وا بلا و بوو پتە وه له نىوان
 خەلكدا، گوايه باوكت ئایىنكى نوێ هیتاوتە ناو قورەیش،
 خواوه نده کانی قورەیش به درۆ ده خاته وه.

زه ینه ب به و پەرى ئازایەتییه وه له وه لامدا گوتى: (ئەمە پروپاگەندە
 نییه، بەلكو راسته باوكم بۆتە پتغمه مبر (صلی الله علیه وسلم)، ئەمە
 راسته وه کو رۆژ، باوكم بانگهواز بلا و ده کاته وه و، ئیمە هه موومان
 مو سلیمان بووین، دایکم و من و خوشکه کام).

(ابوالعاص) گوتى: باوكت له لای من تاوان بار نییه و (ئەم رسته یه
 عه ره ب به کارى ده هیتن بۆ که سێك که رابوردی پاك و بێگهرد بێت)،
 رقم لى نییه به لام ناتوانم باوه پى پێهیتم، له بهر قه ومه کمم، دواتر
 جیم پى ده لێن (ئەبو العاص) وازى له ئایى باب و باپیرانى هیتاوه و
 پاشگەز بویتە وه؟! هه زناکه م بنه ماله که م شه رمه نده بکه م!! به لام
 زۆرىشى له خیزانه خوشه و یسته که ی نه کرد، هه رکه سه ی له سه ر ئایى
 خۆى مایه وه.

پیلان دانان بۆتە لاقدانی زەینەب و خوشکەکانی

ھاوبەشدانەر و بى باوەرەکان زۆر نازارى پىغمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) و موسلمانان دەدا ، بە ھەموو جورىك ئەشکەنجیان دەدان ، بەوەشەو نەوستان بیریان لە پیلانیکی تر کردەو ، ئەویش ، تەلاقدانی کچەکانی پىغمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) بوو ، بۆئەوێ زیاتر نازارى دەروونی پىشەوای مەرفایەتی بدەن .

قورەیشییەکان .. ھەندیکیان بە ھەندیکیان دەگروت : خاکتان بەسەر .. بەراستی ئیو ھەمتان لەسەر (موحەممەد) ھەلگرتوو ، بەوەی گەنجە کانتان کچەکانی ئەویان ھێناو ، جا ئەگەر کچەکانی بەسەر دا بدەنەو ، ئەوا بەم ئافەرەتانەو ھەریک دەیت .

ئەوانی تر گوتیان : ئەوێ بیرتان لیکردۆتەو ، باشترین بیروپرایە . ئەو بوو (ئەبو لەھەب) فەرمانی بە کورەکانی کرد کچەکانی (موحەممەد) تەلاق بدەن ، کە (روقیو ئوم کەلسوم) بوون ھێشتا نەگوازابوونەو . کورەکانی چوون (روقیو ئوم کەلسوم) یان تەلاق دا ، بیابەر و بپەرستەکان بەوەشەو نەوستان ، ھەندیکیان چوونە لای (عاص) و بێیان گوت : (خیزانە کەت تەلاق بدەو رەوانەى مالتى باروکی بکەرە ، ئیمە ژنیکی تەرت بۆ دەھێنین ، چۆنی ھەز دەکەى لە جوانترین و ژیرترین کچانی قورەیش).

(ابوالعاص) یش پی وتن: ((نهخیږ سویند بهخوا ، من خیرانی خوږم
ته لاق نادهم و به هموو نافرته کانی جیهانی ناگورمهوه)).
دواتر پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) پی خوش بوو،
(زهینه) یش ته لاق بدری و له لای بی باوهړان نه بی ، وه کو دوو
کچه که ی تری ته لاق بدریت.

په نابردنی موسلمانان بو دوتلی (نه بو تالیب):

پاش نه وه ی قورېشیه کان نازارو نه شکمنجه ی زوری موسلمانان
داو بهرده وام بوون له نه زیات و نه شکمنجه دانیان ، پیغمبر (صلی الله
علیه وسلم) له گهل بنه ماله که ی و هاوه له کانی و هه نیکیش له
بیباوهړان که (نه بو تالیب) ی مامی و له گهل هندیکی تر له خزم و
که سه کانی ، روویان کرده (دوتلی نه بو تالیب)، بو نه وه ی رزگاریان
بیټ له ده ست ستمی بت پرست و بی باوهړه کان، (نه بو تالیب)
هرچهند باوهړی نه هیتابوو به لام هدردهم پستی پیغمبر ی (صلی الله
علیه وسلم) بهرنه ده داو هدردهم هاوکاری بوو، یارمته ی زوری ده دا.
بی باوهړه کان بهرده وام بوون له هه لگه پانه وه و یاخی بوون ، بویه
قورېشیه کان هه لسان به گه مارژدانی موسلمانان لم دوتله دا، به
سته مکر دنیکی گه وره ی دل ره قانه، بو ماوه ی (۳) سال گه مارژان
خسته سهریان و هموو جوړه مامه له کردنیکیان لی قه ده غه کردن، تا کو

ژن و ژنخواریشیان لی قه دهغه کردن ، ئەم ستمه ماوهی (۳) سالی
 خایاند، موسلمانەکان لە ژبانیکی زۆر ناخۆش و سهختدا دهژیان، به
 دهست برسیهتی و تینویتی و نهخۆشی یهوه.. دهیاننالاوند، ههندیك
 خواردن شایهنی خوارد نهبوو، ئەمان له ناچاریدا دهیان خوارد. دوای
 (۳) سال ههندیك له كهس و کاری موسلمانەکان، كه بی باوهربوون
 بیریان لی کردنهوهو ویژدانیان جولّا ، ئیتر تاكو كهی خزمهکانیان ئاوا
 برسی و تینو و نهخۆش بن و، ئەوانیش له ژبانیکی خۆش و
 بهختهروهدا بژین و ژن و ژنخواری بکهن و ژن بهتین و کهچهکانیان به
 شوو بدن ، ئەوانیش لیتی بی بهش بن. ئەوهبوو چهند كهسیك یهکیان
 گرت و برپاریاندا ، بهگوتی بی باوهرەکانی تر نهکهن و گهمارۆکهیان
 لهسهرا لایهن ، ئەوه بوو برپارهکهیان جی بهجی کردوگهمارۆکهیان
 لهسهرا لا بردن.

دوای ئەوهی موسلمانان له دۆله کههاتنه دهرهوه، زۆر هیلاک و
 ماندو و بی هیزو بهنازاربوون، پاشان مامی پیغهمبەر (صلی الله علیه
 وسلم) نهخۆش کهوت و وهفاتی کرد، پیغهمبەر (صلی الله علیه
 وسلم) زۆر دلتهنگ و خهبار بوو، له وهفات کردنی مامی دا،
 ههرچهند باوهری نههتنبوو، بهلام ههردهم پشتیوانی پیغهمبەری (صلی
 الله علیه وسلم) دهکرد له ناخۆشی یهکانی دا، پاش (۳) رۆژ له
 دوای مردنی (ئهبو تالیب) دایکی نیمانداران (خهدیجه)ی خیزانی

پيغه مبهريش (صلى الله عليه وسلم) نهويش وهفاتي كرد (رهزاي خوا
 له سهربيت) به نهخوشي و له ناو جيډا گياني سپارد، پيغه مبهريش (صلى الله
 عليه وسلم) له گهل كچه كاني (زهينه ب) و (نوم كه لسوم) و (فاتيمه)
 فرميسكي خو شهريستان بزي دهريشت و توسليمي نهمري خودابوون.
 ههرچي (روقيه) ش بو، لهوي نه بو، له سه فهري شام بو.

كوچي دوايي (خه ديجه) ي گه وړه، كاريگهري زوري هه بو له سهر
 پيغه مبهريش (صلى الله عليه وسلم) وهكو وهزيړكي راست و راستگو
 بو بو پيغه مبهريش (صلى الله عليه وسلم). موسلمانان نهم ساليان ناونا
 (سالي خه مناكي) - (عام الحزن) چونكه پيغه مبهريش (صلى الله عليه
 وسلم) دوو خو شهريستي به وهفا ونهمه كداري له ده ستدا، نه وانيش
 (نه بو تاليب) و (خه ديجه) ي خيتراني بوون. كه پيغه مبهريش (صلى الله عليه
 وسلم) زور پويستي بهم دووانه هه بو، هيچي بو نه مايه وه ته نها
 نارامگرتن و رازي بوون به فرماني خوداي گه وړه، هيچ ناراهزيه كي
 دهر نه بري تاكو خوداي گه وړه ي لي زوير بي.

مانهوهی (زهینهب) له مهککه

پتغمهبر (صلی الله علیه وسلم) فرمائی به موسلمانان کانی
(مهککه) کرد، کۆچ بکهن بۆ مه دینه ، نیت یهك یهك و دووان و سیان،
دهستان کرد به کۆچکردن بۆ مه دینه ، تاكو دواتر خوای گهوره
فرمائی کرد به پتغمهبر (صلی الله علیه وسلم)، نهویش کۆچ بکات
و له گهڤ (نهبو به کړی) ی هاوهلی دا شاری (مهککه) به جی بهیلتی ، نیت
نهو بهوو پتغمهبر (صلی الله علیه وسلم) له گهڤ (نهبو به کړی) کهوتنه پری
، دواتریش کس و کاریان له دوايان چوون، له خانه واده ی پتغمهبر
(صلی الله علیه وسلم) ته نها (زهینهب) مایه وه، نهویش له ماتی
میرده کهیدا بوو ، تاكو دواي جهنگی بهدر.

جهنگی بهدر و سهركهوتنی موسلمانان

دواي کۆچکردنی موسلمانانی (مهککه) بۆ (مه دینه) و گهیشتی
پتغمهبر (صلی الله علیه وسلم) بۆ مه دینه و دامه زانندی دهولته تی
ئیسلامی و خو قایمکردنی موسلمانان، بهردهوامی سته می بی
باوه ره کانی (مهککه) به تایهت دواي شهیدکردنی (عبدولتلاي
کورپی عهمر)، خوای گهوره ریگایدا به پتغمهبر و موسلمانان بۆ
شهړکردن له گهڤ قوره یشدا ، بهرام بهر بهو سته مه ی دهرهق به

موسلمانان نهنجامي دهدهن ، له برسي كردن و دهستگرتن بهسهر مال و سامانيان و ليدان و شهيدكردنيان ، موسلمانان ههلسان بـو ريگهگرتن له كاروانيكي قورهبشييهكان كه لهشام دهگهرايهوه ، بهسهرؤكايهتي (ئهبو سوفيان)، كاتيڤ (ئهبو سوفيان) زاني له پيشي دانيشينه ، ههوالي دا به قورهبش و ريگاي كاروانهكهي گوري ، كاروانهكه رزگاري بوو ، ئهو ژماره زوري قورهبشييهكان كه بهسهرؤكايهتي (ئهبو جهل) و (ئومهيه) وهنديكي تر هاتبوون، كه ژمارهيان نزيكهي (١٠٠٠) كهسيك دهبوون، بهرامبهر سي سهدو شتيك له موسلمانان، بهشداري جهنگيان كرد، لهم جهنگه دا (٧٠) كهس له بي باوهران كوژران و (١٤) كهسيش له موسلمانانكان شهيد بوون، لهم جهنگه زوريك له سهركردهكاني بي باوهران كوژران، وهك (ئهبو جهل) و (ئومهيه).

خوای گهوره ههر لهسهرهتاي جهنگهكهوه ، پهيماني به پيغمبهر(صلي الله عليه وسلم) و موسلماناندا كه زاليان دهكات بهسهر بي باوران و سهريان دهخات.

ئهوهبوو سهركهوتني بو بهدهستههتيان و ژمارهيهكي زور له دوژمنهكانيان بهدهستي موسلمانان كوژران، بهشيكيشيان لي بهديل گيرا، لهسهرهوت و سامانيكي زور كه له بي باوهران بويان بهجيما.

یه کیتک له دیله کان (ابوالعاص کوری ره بیع) ی میژدی (زهینه ب) بوو.

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) فدییه له سهر دیله کان دانا، بۆ نهوه ی خۆبانی پی بکړنه وه، ئینجا ئهم کړینه وهش له نیوان ههزار درهم و چواره هزار درهم بوو، به گوێره ی پله و پایه ی دیله کان له ناو میلله ته که بیان و راده ی دهو له مه نندیان.

جا نوینه ره کانیان دههاتن و دهچوون له نیوان (مهککه) و (مه دینه) دا مالیان له گهل خۆیاندا هه لگرتوو بۆ ئازاد کردنی دیله کانیان، (زهینه ب) یش نوینه ری خۆی رهوانه ی مه دینه کرد، که فدییه ی هه لگرتوو بۆ ئازاد کردنی (ابو العاص)، فدییه کesh بریتی بوو له ملوانکه یه ک کاتی خۆی زهینه ب له لایه ن خه دیجه ی دایکیه وه پی به خشر ابوو، له رۆژی گواسته وهیدا.

کاتیک پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) ئهمه ی بینی رووخساری پرۆزی به پرۆکیکی ته نک دا پۆشی، له بهر خه م و په ژاره، نه وه بوو زۆر به زه ی به (زهینه ب) ی کچی هاته وه، رووی له یاهو ره کانی کردو فهرمووی: ((زهینه ب ئهم ماله ی رهوانه کردووه، بۆ ئازاد کردنی (ابو العاص)، جا نه گهر به چاکی دهزانن دیله که ی ئازاد بکه ن و ماله که ی بۆ رهوانه بکه نه وه، نه وا بیکه ن، نه گهر نا نه وه ئیوه ئازادن)).

ئەوانىش وتيان: بەلى.. ئەوھى دەيكەين ، لەبەر دلتخۆشى تۆ ئەى
 پىغەمبەرى خوا (صلى الله عليه وسلم). ئەوھبوو (ابوالعاص)يان
 ئازادكردو ملوانكەكەى (زەينەب)يشيان رەوانەكردەوھ بۆ
 (زەينەب).

پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) مەرجىكى لەسەر (ابوالعاص)
 دانا، ئەوئىش ئەوھبوو ھەر كە گەيشتەوھ (مەككە) يەكسەر بەبى سستی
 و دواكەوتن (زەينەب) ئازاد بكات و رەوانەى بكاتەوھ بۆ لای پىغەمبەر
 (صلى الله عليه وسلم).

(ابوالعاص) بازركان بوو، خاوەنى پەيمان و گرىبەست بوو، بۆيە
 پەيمانى دا بەپىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم)، ھەر كە گەيشتەوھ
 مەككە (زەينەب) رەوانە بكاتەوھ بۆ لای باوكى.

پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) پىشتەر ئەو دەسەلاتەيان نەبوو،
 بەھىز زەينەبى كچى بگەرنىتەوھ لای خۆى و تا ئەوكاتەش ئايەت لەم
 بارەيەوھ نەھاتبووھ خوارەوھ، كە ئافرەتى ئيماندار نابى لەلای پياوى بى
 باوهر دابىشى، بۆيە پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) لەو كاتەدا ئەو
 مەرجەى بۆ (ابولعاص) دانا، لەلایەكەوھ ئايەت دابەزىبوو و لە لایەكى
 ترەوھ پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ھىزى پەيداكرەد،
 دووژمنەكانيان ترسيان ئى نىشتبوو. (ابوالعاص) ھەر كە گەيشتەوھ
 (مەككە) پەيمانى خۆى بەجىھىنا، ئەو پەيمانەى بە پىغەمبەرى (صلى الله

عليه وسلم) دابوو، فەرمانی به (زهینهب) کرد، خۆی ناماده بکات بۆ
 کۆچکردن بۆ لای باوکی. ووتی: ئایینی ئیسلام من و تۆی لێک جیا
 کردۆتهوه، پهیمانم به باوکت داوه که بتگهڕێنمهوه لای نهو، دهبی زوو
 خۆت ناماده بکهیت، نوێنهرهکانی باوکت له رینگا چاوهڕێت دهکهن
 .((

(زهینهب) رازی بوو، به فەرمانی خوداو پێغه‌مبهر(صلی الله علیه
 وسلم) به دورکهوتنهوهی له میژده خوشه‌ویسته‌که‌ی، هه‌رچه‌نده ئهم
 لێک جیا بونه‌وه‌یه بۆ(زهینهب) ناخۆش بوو، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ
 (ئهبوالعاص) زۆر یه‌که‌ریان خوش ده‌ویست. به‌لام له‌به‌رئه‌وه‌ی
 (ئهبولعاص) ئیمانی نه‌هێتابوو، هه‌یشتا موسڵمان نه‌بیوو، بۆیه ئایینی
 پرۆزی ئیسلام له‌یه‌کی جیاکردنه‌وه،(زهینهب) فرمیسکی زۆری
 رشت، به‌لام ووتی: ته‌نھا ده‌بی گۆڕایه‌تی خوداو پێغه‌مبهر بین (صلی
 الله علیه وسلم)، پێغه‌مبهریش (صلی الله علیه وسلم) فرمووی: ((
 قسه‌ی کردو راستی کرد، په‌یمانی داو جێه‌جێ کرد))، و
 له‌ریایه‌تیکی تردا ده‌فرموویت: (پاشان من که‌چی خۆم له (ابوالعاص)
 ماره‌کرد، قسه‌ی کردو راستگۆ بوو).

کوچکردنی زهینه ب بومه دینه

نمو شهووی که زهینه ب خوئی ناماده کرد، بجیت بومه دینه، (هندی کچی عوبه) که خیزانی (نمو سوفیان) بوو، هاته لای زهینه ب، که نمو کاته باوک ومام و برای کوژرابوو، له شمړی بهدر، بهلام هاته لای (زهینه ب) و ووتی: له روښتندا پیوستیت به چ هیه؟ مال، پاره هر شتیکی توت پیوسته، شهرم مه که، من یارمه تیت ددهم).

(زهینه ب) زور سوپاسی نم ههلوسته ی (هند) ی کرد بونه و نرم نیایه ی که له بهرامبری نواندی. (زهینه ب) خوئی ناماده کرد، له گه ل (کینانه ی کوری ره بیع) ی شو برای، واته له گه ل (کینانه) ی برای (ابوالعاص) که وته ری ب روښتن، بهلام بی باوهران کاتیک بهم کوچکردنه یان زانی، هه لسان به دوايان که وتن، (هه باری کوری نه سوه) و (نافیعی کوری عهبدی عمرو فهری) هه لسا به لیدانی (ره مح) له (زهینه ب).

(زهینه ب) پاش نمو ی برینداربوو، خوینی لی رزا، بویه (کینانه) به ناچاری زهینه بی گه رانده وه (مه که که) تا کو زیانی نه که ویته مه ترسیه وه. (ابوالعاص) کاتیک زانی نم به سهر (زهینه ب) هاتوره نیگه ران بوو، له لایه ک زور سووی له زهینه ب بوه، له لایه کی تر له بهر په یمانه که ی، که له گه ل پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) داویده تی: که (زهینه ب) به په له بگه ریتیه وه لای، بویه دوا ی دوو شهو یا خود سی شهو ی تر،

جاریکی تر دووباره (کینانه) له گڼل (زهینهب) دا کهوتنهوه ری وېر دی
 بۆ لای نهو دوو پیاوهی که پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) ناردېووی
 بۆ دهرهوهی مهککه.

کینانه (زهینهب) ی رادهستی نهو دوو پیاوه کرد ، تاوهکو زوو
 بیگه پرننهوه لای پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) ، پیغمبر (صلی الله
 علیه وسلم) یه کهم جار بریاری دا، نهو دوو پیاوه بی باوه ره، واته
 (ههبار و نافع) بسوتیندین، بهلام پاشان پیغمبر (صلی الله علیه
 وسلم) رای گۆری، چونکه خوای گهوره له دوا روژدا مروژ
 دهسوتینی، نابیی سزا به سزای خوا بچی، بۆیه بریاری دا بکوژرین.

زهینهب له گڼل نوینهره کانی رویش تاکو گه یشتنه مدینه، پیغمبر
 (صلی الله علیه وسلم) هاته پیشوازی له گڼل (ئوم کهلسوم و
 فاتیمه) دا، بهلام روقیه وهفاتی کردبوو. له ربوایه تیکی تر دا (هه یسه می)
 له (مجمع الزوائد) دا ده گپ پتهوه له (عروهی کوری زوبیر) ده تی: دوو
 پیاو له قوره یشیه کان دوا (زهینهب) ی کچی پیغمبر (صلی الله
 علیه وسلم) کهوتن و شهریان له گه لدا کردن، تاوهکو سه رکهوتن
 پالتیان نا به (زهینهب) و بهریانداوه ، سه ری کهوت به بهردیک و
 خویتیکی زوری لی هات، بردیانهوه لای (نهبو سوفیان) و، نافرته کانی
 (به نی هاشم) هاتن بۆ لای. پاشان کوچه ریک هات و له گڼل خو ی دا
 بردی، بهلام (زهینهب) نه م برین و ژانه ی کو تایی نه هات، تاوهکو دواتر

بەم ھۆيەوھ كۆچى دوايى كىردى شەھىد بوو. (الماشى، الطبرى وهو مرسل، ورجال الصحيح) رىوايەت يان كىردى.

(زەينەب) خوينىكى زۆرى لى رىبابو، بۆيە نەخۆش كەوت و كەوتە ناو جى، لەژىر چاودىرى باوكىدا بوو، كە زۆر بە سۆز بوو لەگەتەيدا، خوشكەكانى (فاتىمەو ئوم كەلسوم) چاودىريان دەكىرد.

(زەينەب) زۆرى چاوەرى كىرد، بۆ موسلمانبونى مېردەكەى (ئەبو لعاص)، تاوھەكو خواي گەورە چاوەكانى پى گەش بكاتەوھ، جىابوونەوھى (زەينەب و ابوالعاص) زۆ ناخۆش بوو، ھەردووكان يەكتريان لە بىر نەكىردبوو،

(ابو العاص) ھەردەم يادى زەينەبى دەكىردەوھو زۆر بىرى دەكىرد، كە ئاينى پىرۆزى ئىسلام لىكى دوور خستبوونەوھ.

پىغەمبەرىش (صلی اللہ علیہ وسلم) بە ئەمىن ناوبردى، ئەویش لەبەر ئەوھى دلى روناك و راست و چەسپاو بووھو ئەمانەت پارىزراو بووھ، بۆ رىكخستنى موسلمانانىش ھىوا بەجى بووھو ھىواي گەروھى بە دەست ھىتاوھ.

(ابوالعاص) ھەر بە كافرى ماپەوھو گوپرابو تا پىش رزگار كىردنى مەككە، بۆ بازرگانى سەفەرى شامى كىرد، قورەيشىھەكان دەيانزانى ، باوەريان ھەبوو، بە (ئەبولعاص) كە دەست پاك و بە وەفاو راستگۆو بەرپەوشتە. بۆيە مال و سامانى خويان پى ئەدا بۆ بازرگانى.

(ابوالعاص) نهو شتانهی پئی بوو لروشتی و شتی تری پئی کړی، له کاتی گهړانه وهیدا له ریڼگا توشی سریه کی موسلمانان بوو، موسلمانان کان ریڼگیان به کاروانه کوی گرت، نهو سریه به سهرؤ کایه تی (زهیدی کورپی حارثة) بوو، گه مارؤی کاروانه کویانداو هه موو پیاوه کانی (ابوالعاص) به دیل گیران و دهست به سهر شتومه که کانیشتی گیرا، تنهنا خوی هه لات و رای کرد، شته کانی کاروانه کویان، له گه لن دیله کان هیئا ، بو لای پیغه مبر (صلی الله علیه وسلم).

کاتیک شو داهات (ابوالعاص) خوی پیچاو به دزیه وه بهرو و ناو مه دینه چوو، زور دهرسا نه وه کو که سیڼک بیینی و بیناسی، خوی گه یانده لای (زهینه ب) ی خیزانی وداوای لی کرد پهنای بدات، نهویش پهنای دا، موسلمانان بو نویژی به یانی چوون، له دواي قامت که (زهیدی کورپی حارثة) و هینده ی نه مابوو بو نویژی به یانی، له وکاته (بیلالی حبه شسی) بانگی دا، ژن و سریه که شسی ناماده ی نویژ کردن بوون، موسلمانان ریزبوون بو نویژ، له وکاته دا دهنگی نافرته ټیک بیسرا له ریزی نافرته اندا نهویش دهنگی (زهینه ب) بوو، وتی: ((نه ی خه لکینه من زهینه بی کچی (محمد) م (صلی الله علیه وسلم) ، (ابوالعاص) پهنای بو هیئاوم، ده نیوهش پهنای بدهن)). کاتیک پیغه مبر (صلی الله علیه وسلم) سه لامی نویژی دایه وه، رووی له خه لکه که کردو

فهرمووی: ((هل سمعتم ما سمعت ؟)) واته: ((نایا نهوی بیستم ئیوهش بیستان؟)).

نهوانیش گوتیان: بهئی نهی پیغمبهری خوا (صلی الله علیه وسلم). پیغمبهری (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی: ((سوئند بهوهی گیانی منی بهدهسته به هیچ شتیکم نهزانیوه لهمه، تاكو نهوهی گویم لئی بوو، ئیوهش گوتیان لئی بوو، ئینجا موسلمانیش پهناى لهخوی نزمز ده دات)). پاشان پیغمبهری (صلی الله علیه وسلم) چۆوه مالهوه به کچه کهی فهرموو: ((ریژ له (ابوالعاص) بنی و بزانه تو بهراستی حالتی نهو نیت)). پاشان بانگی نهو سربیدی کرد، کهوا کاروانه کهیان گرتبوو، پیاوه کهیان به دیل گرتبوو، پیی فهرموون: "بهراستی ئهم پیاوه له ئیمهیه هدرههك دهزانن، ئیوه ماله کهتان گرتووه، نه گهر چاکهی له گهل بکهن و ماله کهی بو بگپړنهوه ئیمه چهز ده کهین، نه گهر پییشی نه ده نهوه، نهوا دهسکه و تهو لیټان حالتهو مالتی ئیوهیه.

نهوانیش گوتیان: (((نهی پیغمبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) بهلکو ماله کهی بو ده گپړنهوه)). نهوان هه موو ماله کهیان بو گپړایه وه. پیغمبهری (صلی الله علیه وسلم) داوای له (ابوالعاص) کرد موسلمان بیت، نهویش له وه لامدا وتی: ((خراپترین شته نهوهی ئیوه داوای ده کهن لیم، بو په که هجار به ناپاکی بیمه ناو نایینی نوی)).

یاوه‌ران هه‌م‌وو شته‌کانی کاروانه‌که‌یان بۆ (ابوالعاص) گه‌پرانده‌وه،
 (ابوالعاص) به‌ خۆی و به‌ باوه‌په‌وه گه‌پایه‌وه (مه‌که‌که)، کاتیک
 گه‌یشته‌وه مافی هه‌م‌وو خاوه‌ن مافیکی دایه‌وه، پاشان گوتی: ((نه‌ی
 کۆمه‌لی قورپه‌یش هیچ که‌سێک مالی له‌لای من ماوه نه‌مه‌دا‌یته‌وه؟))
 گوتیان: ((نه‌خێر نه‌ی (ابوالعاص) خوا پادا‌شتی چاکه‌ت بداته‌وه،
 به‌راستی له‌ گه‌ل ئیمه به‌ وه‌فاو به‌رێژ بویت)).

(ابوالعاص) گوتی: ((نه‌وه ماف و مالی ئێوه دایه‌وه هه‌چ‌تان لای
 من نه‌ما ، ئینجا ئیستا من شاتومان ده‌هه‌یم (أشهد أن لا اله الا الله وأن
 محمداً رسول الله) سوێند به‌خوا هیچ شتێک قه‌ده‌غه‌ی نه‌کردووم به‌چه
 ناو ئیسلام ، کاتیک له‌ مه‌دینه بووم ، ته‌نها له‌وه ده‌ترسام گو‌مانم پێ
 بیه‌ن که‌وا من نیازی نه‌وه‌م بووبێ مالتان بخۆم .. جا کاتیک خودا وای
 کرد ماله‌که‌تان بۆ بگێڕدرێته‌وه و هه‌چم له‌سه‌ر نه‌ما موسلمان بووم))
 پاشان له‌ (مه‌که‌که) ده‌رچوو به‌ره‌و (مه‌دینه)، رانه‌وستا تا‌کو
 گه‌یشته‌ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) جا نه‌ویش
 ریزی لی گرت و خه‌زانه‌که‌ی بۆ گێڕایه‌وه.

پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) زۆر دلی خو‌ش بوو، به‌
 موسلمانبوونی (ابوالعاص) و (زه‌ینه‌ب)یش زۆر به‌خته‌وه‌رو دلخۆش
 بوو، (نه‌بولعاص) باوه‌ری چه‌سپاو به‌ دلێکی پاك ئیمانی هه‌نا.

نهمهش له ساتی (۷) ی کۆچی دابوو، بعم جوره خوۆشی و
 بهختهوهری گهپایهوه ناو خیزانی (ابوالعاص).
 بهلام تانهو کاتهش زهینهب ههر تهندروستی باش نهبوو.

نوێژکردنی زهینهب

خاتوو (زهینهب) ی کچی پێغه مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) نوێژی
 زۆری ده‌کردو زۆر له‌ خوای گه‌وره‌و میهره‌بان ده‌پارایه‌وه ، هه‌رده‌م
 خه‌ریکی نرابوو، هه‌رچه‌نده‌ نه‌خۆش و بێ تاقت بوو، هه‌تا جارێکیان
 پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) چووه‌ مزگه‌وت بینی حه‌بلێک له‌ دوو
 کۆله‌ که‌ی مزگه‌وت به‌ستراوه‌، کاتیکی پرسیا‌ری کرد: ((ئه‌م حه‌بله
 چی یه‌ لی‌ره‌؟)) ئافه‌ته‌کانی ناو مزگه‌وت وه‌لامیان دایه‌وه‌و گو‌تیا‌ن: ((
 ئه‌مه‌ (زهینهب) لی‌ره‌ی به‌ستاوه‌، زۆر نوێژ ده‌کات و کاتیکی زۆر ماندو و
 بێ تاقت ده‌بێت، له‌ خه‌وان وه‌نه‌وز ده‌دات، خۆی بعم په‌ته‌ راده‌گریت
 ، بۆ ئه‌وه‌ی نه‌که‌وێت)).

پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) فه‌رمانی به‌ ئافه‌ته‌کان کرد
 په‌ته‌که‌ لی‌ بکه‌نده‌وه‌، پێی راگه‌یاندن که‌ نوێژکردن بعم جوره‌ نابێت، نوێژ
 نابێت له‌ کاتی زۆر هه‌لاکی و بێ هی‌زی یاخود له‌ کاتی بێ هۆشییه‌وه‌
 نه‌نجام بدریت، به‌لکو ده‌بێت مرۆڤ له‌ کاتی زه‌وق و تواناو ناگه‌بون له‌
 نوێژه‌کان ، نوێژ نه‌نجام بدات، بۆ ئه‌وه‌ی ناگه‌ی له‌ نوێژه‌که‌ی بێت.
 ئافه‌ته‌کان فه‌رمانه‌که‌یان جیه‌جێکردو په‌ته‌که‌یان لی‌ کرده‌وه‌و لایان
 برد.

نەخشە زەینەب

نەخشە (زەینەب) سەرى ھەلدايەو ھەشەنەى کرد، نازارەکانى جار جار كەمى دە کرد، دواتر زیادى دە کردەو، بەلام لە گەل نەم نەخشە دا نەم دڵخۆشەى نە دەشاردەو، كە (نەبولعاص)ى ھاوسەرى لە تارىكى بى باوهرى و گومراى رزگارى بوو ھاتۆتە ناو نايىنى پىروۆزى ئىسلام و روناكى ئىسلام لە دليدا جيگىر بوو، زۆر سوپاسى خوداى گەورەى کرد، بۆ گەرانەو ھى (نەبولعاص) لە بى باوهرى بوو بۆ ئيمان و لە كوفرەو بۆ ناو نايىنى پىروۆزى ئىسلام. لاشەى (زەینەب) بەرگەى نەم نەخشەى نە دەگرت، رۆژ بە رۆژو سال بە سال لە گەل نەم نەخشەى دا دەژيا، زۆر جار دوعاى دە کرد بە لىقاي خوداى گەورە بگات.

وهفاتی وناشتنی زهینهب

(زهینهب) و (نهبولعاص) ی میژدی دواى چهند سالتیک له یهك داپران دواتر هینده به یه كهوه نه زیان، (ابولعاص) سالتی (۷) ی كۆچی موسلمان بوو، گهراپه وه لای (زهینهب).

(زهینهب) یش له سالتی (۸) ی كۆچیدا، كۆچی دواىی كرد، واته دواى داپران سالتیک به یه كهوه زیان.

مردن ناینده و كۆتی هه مووگیانله بهریكه، هه رچی دروستكراوه ده بی بمریت تاپنهم بهرانیش (درودوسه لامی خویان له سهر بیئت) ده بی بمرن ونهم دونیایه جیهیتلن، خاتوو (زهینهب) یش یه كینكه له بهنده و دروستكراوه كانی خودا، نهویش (رۆح) ی تهسلیمی فرمانی خودا كرد و گهراپه وه بهر قابی خودای گهوره.

كاتیتك پڤه مبهه (صلی الله علیه وسلم) كچه شیرینه كهی وهفاتی كرد، رازی بوو به فرمانی خودا و له گهڤ كۆمهلتینکی زۆر له یاوه ره كانی كۆبوونه وه بۆ ناشتنی (زهینهب).

(ابولعاص) خوی بۆ نه گهرا، زۆر به جۆش بۆ (زهینهب) گریا، ئینجا (زهینهب) له گۆرستانی (بهقیع) نیژرا. (خوای گهوره ره حی زۆری بی بکات وجینگی بهرز بیئت له بههه شتدا، له گهڤ نافرتهانی ئیماندار).

(ابولعاص) دواى چوار سال له دواى (زهینهب) نهویش كۆچی دواىی كرد، واته له سالتی (۱۲) ی كۆچیدا وهفاتی كرد.

نهوه کانی زهینه ب

(زهینه ب) کچی کی هه بوو به ناوی (نهمامه) له (مه ککه) له دایک بوو
بوو، نهو کاته ی کۆچی کرد بۆ مه دینه له گه ن خۆی دا هینابووی،
دوای مردنی زهینه ب (نهمامه) لای بارکی بوو، دوای وه فاتی بارکی
چووه لای (فاتیمه) ی پلکی. هه ندیک سهر چاوه ده لێن: زهینه ب جگه
له (نهمامه) کورپکی به ناو (عه لی) هه بووه.

لێره دا په رده له سهر ژیا نی کچه گه وره ی پیغه مبه ر (صلی الله علیه
وسلم) دا درایه وه وله سه ر شانۆی ژیا ن لاکه وت ، چووه ریزی
کاروانی کاروانانی روژی دوا یی.

خاتوو روقیه

(رهزای خوای لهسه‌ر بیټ)

(روقیه) دووهم کچی پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) بوو، نهویش
 همر له (خدیجه) دایکی ئیمانداران بوو، دایک وبارکی به باشترین
 شیوه به ختیوان کردو پهروهردیان کرد، مافی جاودیری کردنیان
 پیشکش کرد، له لایه (زهینه) ی خوشکی گرنگی پندرا که بریتی
 بوو له خوشه ویستی و سوزینکی زور بوو هم بهرینه.

شوگردنی روقیه

کاتیک (روقیه) واده ی به شودانی هات، نهوه بوو مامه کانی
 پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) که پیک هاترون بوون له (نهبو
 تالیب) و (نهبو له هب) هاتنه لای پیغمبر (صلی الله علیه وسلم)
 خوازیینی (روقیه) یان کرد بوو کورانی (نهبو له هب) بهم شیوه یه:
 (روقیه) بدهن به (عوتبه)، هه رچهنده (عوتبه) گونجاو نه بوو بوو (روقیه)
 به لام به هوی خزمایه تی یه وه، دایان بیتی.

وه (نوم که ل سوم) بدهن به (عوتبه). پیغمبر (صلی الله علیه
 وسلم) رازی بوو، کچه کانی پندان وماره کران. که هیشتا په یام بوو
 پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) دانه بزی بوو. دواتر بوماوه ی (۳) سان
 به نهیتی بانگه وازی ده کرد، دواتر خوی گه وره له چهند نایه تی کدا
 لهم باره یه وه پیغمبری (صلی الله علیه وسلم) ناگادار کرده وه،
 خودای گه وره ده فرمویت: ﴿وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ﴾

الْأَقْرَبِينَ (۲۱۴) وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (۲۱۵) فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنَّي بِرِيءٍ مِمَّا تَعْمَلُونَ (۲۱۶) وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ (۲۱۷) ﴿الشعراء: ۲۱۴-۲۱۷﴾.

واته: نهی محمد (صلی الله علیه وسلم) سهره تا عه شیرت و تافه و که سوکاره نزیکه کانت بیدار بکه ره وه، بالی به زهی و میهره بانی خوت نه وی بکه بو نه و ئیماندارانه ی که شویت که وتوون، نه گهر خوانه ناسان یاخی بوون و سه ریچیان کرد.. نه وه پیان بلی: که به راستی من بهریم له هه موو نه و کارو کرده وانه ی که ده یکن، نه ی محمد (صلی الله علیه وسلم) پشت به خوی بالاده ست و میهره بان بهسته.

هه روه ها خودای گه وره ده فره مویت: ﴿فَوَرَّبُّكَ لَسَأَلْتَهُمْ أَجْمَعِينَ (۹۲) عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۹۳) فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ (۹۴)﴾ (الحجر). واته: سویتد به په روه ردگارت پرسیار له هه موویان ده که ین به گشتی (له بیرو باوه ری هه موویان ده کوتینه وه)، له و کارو کرده وانه ی که ده یانکرد، هه ر فره مانیکت پیدراوه (نه ی محمد صلی الله علیه وسلم) به ریک و پیک نه نجامی بده و گوی مه ده به بوختان وره فتاری بی باوه رو ها وه لگه ران.

دوای هاتنه خواره وه ی نه م نایه تانه، پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) هه لسا به به جیگه یاندنی فره مان ی خودا، نیتر سه رده می نه یی

کۆتایی پێهات نهو دهیی بهناشکرا بهجێته لای خزم و کهس و خهڵکانی
تر، به ناشکرا بانگیان بکات بۆسهه ئایینی خوا.

نیز نهووه بوو ، پتغممبهر (صلی الله علیه وسلم) هه لهما به بانگ کردنی خه لک بۆسهر نایینه که ی، سه ره تا چووه لای خزمه نزیکه کانی.

به‌یانییه‌که‌ی پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) بانگی
که‌سوکاره‌کانی خوئی کرد، ده‌یویست باسی خواو خواناسیان بۆ
بکات و بانگیان بکات بۆسەر نایینی نیسلام، به‌لام (ئه‌بو له‌ه‌ب) ی
مامی قسه‌کانی پی بپری و به‌زۆر خزمه‌کانی هه‌لساند له‌لای. جارێکی
تر بانگی کردن و داوی نان خواردن پێی ووتن: ((خزمه‌کانم هیچ
که‌سیک له‌عه‌ره‌ب شتیکی گه‌وره‌تری بۆ نه‌هێتاون له‌وه‌ی من هێناومه
بۆ که‌سوکاری خوئی، من خێرو بیرو سه‌ره‌به‌رزی ئهم جیهانه‌و
جیهانه‌که‌ی تریشم بۆ ئێوه هێناوه، خواي گه‌وره‌ داوای لێکردووم که
بانگتان بکه‌م بۆ سه‌ر نایینی نیسلام، کێتان له‌سه‌ر ئهم ئیشه‌ گرنگه
به‌شتیوانم ده‌کا؟)).

هموويان روويان ليی وەرگيڙاو ويستيان به جي ى بيلن، به لام
پيشهوا(عملي) راستبوهو که هيشتا مندان بو، وى: ((من نهى
پيغمبر (صلى الله عليه وسلم) يارمه تى دهرت دهيم، من ههرا
بهرپاده کم له دڙى نهوى همرات له گدن ده کا)).

(بهنی هاشم) ی یه کان که وتنه بزگرتن و هندیکیان قاقای
 پیکه نینیان کرد، هندیکی تریان له ژیره وه بو (عهلی) و (ئه بو تالیب) یان
 دهروانی، پاشان به گالته کردنیکه وه ههلسان و به جییان هیشتن.
 جاریکی تر خزم و که سه کانی کۆ کرده وه و فرمووی پینان:))
 پیشهوا درۆ له گهڵ که سوکاری خۆی ناکات، به خوا نه گهر خوانه
 خواسته درۆم له گهڵ هه رکس بکر دایه له گهڵ ئیوه دا نه مده کرد، نه گهر
 خه لکیم بجه له تانده بوايه ئیوه م هه لنده خه له تاند، به و خوايه ی هاوه لی
 نییه، بیجگه له و خوايه که سی تر نی یه، من پیغه مبهری خوام، بو لای
 ئیوه به تاییه تی وه بو لای هه موو مروفیک به گشتی هاتووم. به خوا چۆن
 ده خه ون ههروه هاش ده مرن، چۆن له خه وه هه لنده ستن به و شیوه یه ش
 زیندوو ده کریته وه، له سه ر کرده وه کانتان پر سيارتان لی ده کری و لی تان
 ده پرسریته وه و پاداشتتان ده درپته وه به چاکه له سه ر چاکه و به خراپه
 له سه ر خراپه، ئینجا یان به هه شتی هه تا هه تاییه یان دۆزه خی هه تا هه تاییه
 ((. خزمه کانی هه موو به نه رمی وه لامیان دایه وه ته نها (ئه بو له هه ب)
 نه بی وتی: ((دهستی بگرن پیش نه وه ی هه موو عه ره ب کۆمه له بکاته
 سه ری، نه وسا نه گهر ده یه دن به دهسته وه ریسوایی یه، نایه نه دهسته وه
 له ناو ده چن)) . (ئه بو تالیب) وتی: ((به خوا تا ماوین پشتگیری لی
 ده که ین)).

بانگه‌وازی نایینی نیسلام ورده ورده پهره‌ی سه‌ندو له‌سنووری
خزمه‌کانی پیغه‌مبەر (ﷺ) تیپه‌ری و گه‌یشته‌هموو (قورپه‌یش)
ودانیشتوانی مه‌ککه. (ئین عه‌باس) خوا لئی رازی بی‌ت ده‌فه‌رمویت:
پیغه‌مبەر (صلی الله علیه وسلم) دوا‌ی هاتی نایه‌تی پیشوو، جووه
سەر ته‌بی (سه‌فا) و که‌وته بانگکردنی (قورپه‌یش) بیه‌کان و وتی: ((نه‌ی
نه‌وه‌ی فه‌ره، نه‌ی نه‌وه‌ی عه‌دی...)) هه‌تا هه‌موو تیره‌کانی بانگکرد،
(قورپه‌یش) بیه‌کان وتیان: (محمد) بانگ ده‌کات، هه‌موو روویان تیکردو
چوون بۆلای بزانی بۆچی بانگیان ده‌کات، پی‌گوتن: ((نه‌گەر
هه‌والتان بده‌می: له‌شکرێک و له‌ دۆڵه‌دا، یا و له‌پشتی نه‌و کیۆه‌دا،
ده‌یه‌وی هێرش بکاته سه‌رتان، نایا باوه‌رم پی ده‌که‌ن؟. وتیان: به‌لێ،
چونکه‌ هیچ درۆمان لێ‌نه‌بینی، پیغه‌مبەر (صلی الله علیه وسلم)
فه‌رمووی: ((ده‌ی ده‌تانۆ سیتم به‌سزای سه‌ختی خوا، نه‌گەر باوه‌ر
به‌خوا‌ی تا‌ک و ته‌نیا نه‌هیتن و مو‌سلمان نه‌بن و واز له‌ بت په‌رستی
وهاوه‌لدانان بۆ خوا نه‌هیتن، نه‌ی نه‌وه‌ی (عه‌بدوله‌ناف)، نه‌ی نه‌وه‌ی
(زوهره‌)، نه‌ی نه‌وه‌ی (ته‌میم)، نه‌ی نه‌وه‌ی (مه‌خزوم) نه‌ی نه‌وه‌ی
(ئه‌سه‌د)... خوا فه‌رمانی پێداوم که‌ خزمه‌ نزیکه‌ کام بۆ سیتم، من نه‌
له‌م جیهانه‌داو نه‌ له‌پاشه‌روژدا ناتاویم هیچ که‌لک و سوودتان پی
بگه‌یه‌نم، هه‌تا شایه‌تمان نه‌هیتن و نه‌لێن (لا اله الا الله محمد رسول
الله)).

(ئەبو لەھەب) ى مامى كە پىساۋىكى قەلەۋى رىق نەستورر بوو، راست بوو ھەو ھاۋارى كىرد: ((داۋەشتى وداۋىتى ، ھەموو رۆژى ھەر لەبەر ئەو ىئەمەت بانگ كىرد)) .

پىغەمبەرى خواش (صلى الله عليه وسلم) بە دلتەنگىيە ھە بوى روانى، پاشان (ئەبو لەھەب) گەرايە ھە مالىە ھە، بە خىزانە كەى وت كە ناۋى (ئوم جەمىل) بوو، رىككە وتن كە خۆى و خىزانە كەى بەرامبەر بە پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بىنە ھە.

(ئەبو لەھەب) لەناو پىاواندا دەۋرى خۆى بىنىى لە دژايە تى كىردنى پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ، (ئوم جەمىل) ى خىزانىشى لەنىو ئافرەتانددا دەۋرى خۆى بىنىى.

پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) ھەر كاتىك لە گەن ھەندىك لە پىاواندا ئەو ىستا باسى ئاىنى پىرۋى ئىسلامى بۆ دە كىردن، بۆ ئەو ى بىنە موستمان و، بىتە سەر ئاىنە كەى، لەو كاتانەدا (ئەبو لەھەب) ى مامى لە پشتىيە ھە ئەو ىستاو بە خەلكە كەى ئەوت: ((باۋەرى پىى مە كەن درۋزە)) .

(ئوم جەمىل) لەنىو ژناندا ھەوتلى دەدا كە رىقان لە پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بىتە ھە، ئافرەتە كانى تىرى بە درۋو قسەى ئاۋاست ھەلدە خەلە تاند. (ئوم جەمىل) دىك و دالى لە سەر رىنگاى پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) دادەناو ئازارى پىغەمبەرى (صلى الله عليه وسلم)

وسلم) پتدهدا، له کاتیکدا نهو نهیده زانی خورای گه وره بهرامبه ر نهو کرده وه خراپه ی خو ی ومیرده که ی چ سزایه کی بو داناون. خورای گه وره به حزه رته ی (جوبریل) سورته ی (المسد) ی نارده خواره وه که تایه ت بوو به روودای (نوم جه میل) که درک ودالتی له سهر ریگای پیغمبه ر (صلی الله علیه وسلم) داده نا.

کرده وه کانی (نه بو له هه ب) ی میړدی که خراپه ی زوړی بهرامبه ر پیغمبه ر (صلی الله علیه وسلم) نه منجمله داو به درو ی ده خسته وه قسه ی ناشیرینی پی ده گوت و دزایه تیه کی زوړی بهرامبه ری ده کرد. خورای گه وره له وه لایمی نه م کرده وه قیژه ونانه ی جیگای دوا روژی بو (نه بو له هه ب) و (نوم جه میل) له دوزه خ دیاری کرد، که له سورته ی (المسد) دا بیان ده لی: ﴿ثَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَكَبَّ (۱) مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ (۲) سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ (۳) وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ (۴) لِي جِيدٍهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ (۵)﴾.

واته: ۱- ده سته کانی بشکیت نه بو له هه ب وریسوا بیت، ناشکرایه که هه ر ریسوا ده بیت و (له ناو ده چیت). (۱)
چوو بو که عبه بو نه وه ی به م به رده ی ده ستی له پیغمبه ر (صلی الله علیه وسلم) بد ۲- مال و دارایی و نهو شتانه ی که به ده ستی هیتاوه، فریای نه که وت.

۳- له ناینده دا ده خرپته ناو ناگریکی بلتسه داره وه.

۴- ههروه‌ها ژنه‌کەشی که هه‌میشه هه‌ل‌گری کۆله‌داره‌و (نازاری) پێغه‌مبه‌ری (صلی الله علیه وسلم) ده‌دات.

۵- هه‌میشه گوریستیکی چنراو له پووشی خورما له گه‌رده‌نیایه‌تی (له قیامه‌تیشدا زنجیری ئاسن ده‌کرێته گه‌رده‌نی).

کاتیک (ئوم جه‌میل) زانی ئه‌م سوره‌ته له‌سه‌ر خۆی و می‌رده‌که‌ی هاتۆته‌ خواره‌وه، به‌ردیکی له‌ده‌ستدا بوو به‌په‌له‌ات. ئه‌و کاته پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) له‌گه‌ل (ئه‌بو به‌کر) له (که‌عبه) دانیشتبوون، (ئوم جه‌میل) هاته‌ ناو که‌عبه‌و راوه‌ستاو سه‌یری کرد، ته‌نها (ئه‌بو به‌کر) ی بینى، به (ئه‌بو به‌کر) وت: ((ئه‌ی له‌کۆی یه‌ براده‌ره‌که‌ت؟)) واته: (پێغه‌مبه‌ر) ی براده‌ری، وتی: ((به‌م خواجه‌ لی‌ره‌ بوايه به‌م به‌رده‌ لێم ده‌دا)).

دواتر رۆی، (ئه‌بو به‌کر) گوتی: ((ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا، ئه‌وه چیتی؟ بۆچی تۆ نه‌دیت؟!)).

پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی: ((خودای گه‌وره ئه‌م بینه‌ی لی سنده‌وه که منی پێ ده‌دیت)).

(ئه‌بو له‌هه‌ب) و (ئوم جه‌میل) تا ده‌هات زیاتر نازاری پێغه‌مبه‌ریان ده‌دا، به‌لام پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) زیاتر موکپ‌تر ده‌بوو، به‌هێزتر ده‌بوو، له بانگه‌وازه‌که‌یدا، رۆژ به‌رۆژ بانگه‌وازه‌که‌ی پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) سه‌رده‌که‌وت، هه‌رچه‌نده که‌سانی وه‌ك (ئه‌بو

لهههه(و(نوم جهمیل) و (نهبو جههل) ته گهريان دهخسته سهر ريښگای،
تا خهلکي تر شويني ټاينه کهي نه که ون.

نهم ژن و ميړده پيسه، ههرچييان ده کړد، له دزيه تي کړدني
پيښمبهه (صلي الله عليه وسلم) پيلانه کانيان شکستي دههيناو سهري
نده گرت، به لام کاريني خراپزيان نه نجامدا، نه ویش ته لاقداني کچاني
پيښمبهه (صلي الله عليه وسلم) بوو، تا کو کاریگري هه بي له سهه
دهروون و که رامي تي پيښمبهه (صلي الله عليه وسلم) تا کو بتواني
نازاري (محمدي) (صلي الله عليه وسلم) برازي بدات، بويه فه رمانی
به (عوتبه) ي کوري کړد، که بجي ته لای پيښمبهه (روقيه) ي کچي
ته لاق بدات، (عوتبه) به قسه ي باو کي کړدو چوو بو لای
پيښمبهه (صلي الله عليه وسلم) و که که ي که (روقيه) بوو ته لاق
داو، گه رايه وه لای باو کي و هه والي ته لاقدانه کهي به باو کي راگهياندا،
له کاتي کدا (روقيه) هيشتا نه گوازا ربووه هه له مالي باو کي دابوو،
واته بهس ماره کرابوو.

نيتر (روقيه) هه له لای دايک و باو که به پريزه کهي مایه وه، له ناو
سوړو خو شه ويستي نه واندا به رده وام بوو.

نه گه نهم دوو نه گريسه (نهبو لهههه) و (نوم جهمیل) ي خي زاني،
سهه که وتوو بوون لهو پيلانه ي گي پريان له دزيه تي و نازارداني
پيښمبهه (صلي الله عليه وسلم) که نازارداني گه وړه ترين مرؤه بوو؟..

له وه لامي نهو کارو کرده وه بیان خودای گه وره به پیغه مبهری
فرموو: ﴿وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ...﴾ (المائدة: ۶۷).

واته: (دلنیا به) خوا ده تباریزیت له شه پرو خراپه ی خه لکی، ..
 ینگومان (نه بو له هه ب) و خیزانه که ی له هه ردو و جیهاندا دۆراندیان و
 خویان ته سلیمی ئاگری دۆزه خ کردو به کافری مردن، به لام
 (روقیه) ی گهنج و لاو کچی (خه دیجه) ی پاک و گه وره (ره زای خوای
 له سه ربیت)، سه رکه وت و بر دیه وه که دواتر شوی به (عو سمان) ی
 کورپی عه فان کرد. به و پیاوه خوا په رست و به رپۆزه. پتغه مبه ر (صلی الله
 علیه وسلم) پرۆزبایی لی کردن. نه و ئافره تانه ی که له رۆژی بووک
 گواسته وه دا ناماده بوون ده یان وت: أحسن شخصین رأى إنسان رقیة
 وبعلاها عثمان

واته: باشرین که سمان دیت له مروژ، روقیه و میژده که ی عوسمان.
پاشان خودای گه و ره له سوژه تی (نور) دا ده فرمویت: ﴿الْخَيْبَاتُ
لِلْخَيْثِينَ وَالْخَيْبُونَ لِلْخَيْبَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ
لِلطَّيِّبَاتِ﴾ (النور: ۲۶).

واته: ژنانى ناپاك بۆ پياوانى ناپاك و پياوانى ناپوخت بۆ ژنانى ناپوخت، ئافرهتانى پاكىش بۆ پياوانى پاك و پياوانى پاكىش بۆ ئافرهتانى پاك.

(نوم جه میل) ی پيس بۆ (نەبو لە هەب) ی پيس بوو، (روقیه) ی پاکیش بۆ (عوسمان) ی پاك برو. (خوا لێان رازی بێت).

با سه رنج بدهینه ئەم نایه تانه: ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا﴾ (٨٧) (النساء).

واته: جا کێ ههیه قسه و گوشتاری له فەرمايش و فەرمووده ی خوا راسترو دروستر بێت؟

﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا﴾ (١٢٢) (النساء). واته: جا کێ ههیه راسترو دروستر له خوا به لێنی خۆی بباته سه ر؟

﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ (١٢٨) (النحل). واته: به راستی خوا له گه ل ئەو که سانه دایه که خۆیان پاراستوه له گونا هو ههروه ها نه وانه ش که چاکه کارو چاکه خوازن.

(روقیه) و (عوسمان) ئەم ژن و میرده پاك و باشه ژیا نیکی به خسته و هریان برده سه ر، مندا لێکیان بوو، ناویان لێنا (عه بدو تلخ) ئەم مندا له ته مه نی (٦) سالتیدا که ته شیرێک به ده نووک له چاوی داو تووشی وه ره می کرد، به هزی وه نه خو ش کهوت و دواتر مرد.

قورپه شیه کان ده ستیان کرد به ئازاردانی ئەو که سانه ی که با وه ریان هینا وه موسلمان بوون، ئازاری زۆریان پێگه یان دن و جو ره ها سزایان به لاشه و ده روونیان ده گه یان دو زۆر بێ و یژدانانه له گه لێان دا ده جو رلان وه. موسلمان ه کان و پێغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) زۆر

له دهستان بېزار بوو برون، بهلام چاره يه کيان نه بوو، نه يان دهزانی چی بکهن. چوڼ خوږيان له دهستان رزگار بکهن، بو شوږن و په نايهک بسچن و له مان دوور که ونه وه.

کوچ کردن بو حبه شه

پتغه مېهر (صلى الله عليه وسلم) ريځای به هاو له کانی دا کوچ بکهن بو ولاتی حبه شه، تاوه کو بتوان به نازادی خواپه رستی خوږيان نه بځام بدهن.

موسلمانان کان رویان کرده حبه شه که ژماره یان به پیاو ژن و مندا له وه (۱۵) یاخود (۱۶) کهس بوون، (عوسمان) و (روقیه) (رهزای خویان له سهر بیت) له نیو کوچه به ره کاندای بوون. نه و کاته ولاتی حبه شه پاشایه کی دادپه روهری تیدابوو، به ناوی (نه جاشی)، زوړی له کهس نه ده کردوله گه لدا باش بوو.

جاریکی تر (خه دیچه) تاقی ده کرېته وه به دور که و تنه وهی که چه که ی له گه ل زاوا که ی بو ولایتک هیچ خزم و که سیك و ناسپاریکی لی نییه ، جا ده بی باری دهرونی (روقیه) چوڼ بیت ، له کاتیکدا له دایک وباوکی دورد ده که و یته وه ، مه که که ی خوشه ویست چی به یتیت وباوک و دایکی چی به یتیت ، له کاتیکدا خه لکی شاری (مه که که) هه موویان دزایه تی باوکی ده کهن و هه ردهم باوکی له ژیر هه په شه ی بی

باوهره کاندایه ، خزمه کانیان پش نهوانی تر ههره شدی کوشتنی پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) ده کهن.

دهبی چمند ناخوش بیت، کاتیک مروقه کان بههوی زولم و نازاردانیان له خوشه ویستان و نیشیمانیان دوور ده که ونه وه، یان بۆ نهو دایک وبارکانه ی له جگهر گوشه کانیان داده برین بههوی سته می مروقه خراپکاره کانه وه.

کاتیک زۆر ناخوش و پر نازار بوو ، بۆ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) بروداره کان ، که نه ده زانرا چی به سهر نهم برودارانه دیت.

ده بیت له دوور که وتنه وه و جیا بو ونه وه ی خوشه ویستان ناخوش هه بیت؟! فرمیسک له چاره کان ده هاته خواره وه، دله کانیان له ناخه وه ده کولا و نه یانده توانی دان به خو یاندا بگرن و فرمیسک نه پرژن. پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) دهستی کرد به دوعاو پارانه وه له باره گای خودای گهره دا، داوای له خودای گهره کرد، که هه موو بروداره کان پارژیت، به تایهت نهم کۆمه له که سه ی خوبان ناماده کردوه بۆ کۆچ کردن، له دهستی ستهم راده کهن و ناماده نین ملکه چی ستهمکاران بن، وهک نهوان خوانه ناس بن و به نه فامی برین.

نهم به پرژانه ی له جاری به که مدا کۆچیان کرد بۆ حه به شه بریتی بوون له مانه: (زوبهیری کوری عهوام) و (موسعه بی کوری

عومه‌یر) و (ئه‌بوسه‌له) و خێزانه‌که‌ی (ئوم سه‌له) و (ئه‌بو حوزه‌یفه‌ی کورپی عوتبه) و (سوه‌یله‌ی خێزانی، و (جه‌عفهری کورپی ئه‌بو تالیب) و خێزانه‌که‌ی (ئه‌سمای کچی عومه‌یس) و (عوسمان کورپی عه‌فان) و (روقیه‌ی خێزانی (ره‌زای خویان له‌سه‌ربیت)... هتد

موسلمانه‌کان گه‌یشته‌ (حه‌به‌شه) شتی باشیان له‌ (نه‌جاشی) ی پاشای ئه‌و ولاته‌ بینی. (نه‌جاشی) پێشوازی لێکردن و به‌ پیاوه‌کانی راگه‌یانده‌، که‌ باشترین هه‌لسه‌که‌وت له‌ گه‌ل کۆچه‌ریه‌کاندا بکه‌ن و رێزیان لی بگرن، رینگای گرت له‌ هه‌موو کاریکی ناشیرین به‌رامبه‌ریان بکریته‌، سزایه‌کی گه‌وره‌ی دیاریکرد بۆ که‌سیک نازاریان بدات، بۆیه‌ قه‌شه‌کان، ئهم پێشوازییه‌ی نه‌جاشیان بۆ کۆچه‌ره‌کان پێ ناخۆش بوو. قورهبه‌شییه‌کان وه‌فدیانه‌ نارد، له‌ گه‌ل دیارییه‌کی زۆر، بۆ (نه‌جاشی) پاشای (حه‌به‌شه) تاوه‌کو کۆچه‌ره‌کانیان بداته‌وه‌، چونکه‌ به‌ (نه‌جاشی) بیان وت: ئه‌مانه‌ له‌ قه‌ومی ئیمه‌ رایانه‌کردوه‌و وازیان له‌ ئایینی باب و باپیرانیان هێناوه‌.

(نه‌جاشی) داواکه‌ی ئه‌وانی ره‌تکرده‌وه‌، که‌ یه‌کسه‌ر بیان داته‌وه‌، تا‌کو نه‌زانیت میوانه‌کانی داوای چی ده‌که‌ن، کۆچه‌ره‌کانی بانگکردو کۆی کردنه‌وه‌ که‌ (جه‌عفهری کورپی ئه‌بو تالیب) نوێنه‌ریان بوو، هات به‌رامبه‌ر (نه‌جاشی) وه‌ستاو (نه‌جاشی) هه‌ر پرسیا‌ریکی لێ ده‌کرد ئه‌و وه‌لامی ده‌دايه‌وه‌و راپۆرتیکی بۆ (نه‌جاشی) خوێنده‌وه‌. (نه‌جاشی) کاتی

زانی موسلمانان له سەر هه قن و قوربه‌بشیه‌کان له سەر ناهه قن
وسته‌میان لی کردوون، وه‌فدی قوربه‌بشیه‌کانی ده‌ر کردو دیاری
یه‌کانیانیشی پێدا ناردنه‌وه.

نوێنه‌ری قوربه‌بشیه‌کان که بینیان (نه‌جاشی) پشتگیری له
موسلمانان ده‌کات و ریزی ئه‌وانیشی نه‌گرت، به‌ ناچاری و
سه‌رشۆری گه‌رانه‌وه (مه‌که‌که).

(نه‌جاشی) به‌ (جه‌عفهری کوری ئه‌بو تالیب) و هاوه‌له‌کانی گوت:
ئێوه لی‌ره دلتیان، ته‌گه‌ر چیا‌یه‌کم له‌ زیر بده‌نی نا‌هێتم یه‌ک پیاو له
ئێوه نازار بدریت.

کاتیک موسلمانان گریان له‌ وته‌کانی (نه‌جاشی) بوو، دلتیان
خۆش بوو، دلتیاش بوون که ترسی دوژمنه‌کانیان نه‌ماوه‌و ئێ‌تر به
نازادی له‌و ولاته‌دا ده‌ژین، هه‌ستیان کرد به‌هێ‌تر بوون، که‌ پێ‌شتر
هه‌ستیان به‌ لاوازی خۆیان ده‌کرد. دادگه‌ری پاشا زۆر دلتخۆشی
کردن، سوپاسی زۆری (نه‌جاشی) یان کرد، بۆ ئه‌و پرپاره‌و
ئه‌وه‌ه‌لتۆسته‌ راست و جوانه‌ی ده‌ره‌ق به‌وان ئه‌نجامی دا، ده‌رکردنی
دوژمنه‌کانیان و نواندنی هه‌لتۆستیک‌کی مه‌ردانه‌ به‌رامبه‌ر دوژمنه‌کانی
ئایینی خودا.

هه‌واڵ نه‌بوو، له‌نیوان (حه‌به‌شه‌) و شاری (مه‌که‌که‌) دا، کۆچبه‌ره‌کان
ناگایان له‌ که‌سوکاریان و ئیماندارانی شاری مه‌که‌که‌دا نه‌بوو، پێ‌غه‌مبه‌ر

و (صلی اللہ علیہ وسلم) موسلمانہ کانی تر هه والیکی
 کۆچبهره کانیان نه ده زانی و نه یان ده زانی هه والیان چی یه.
 پیتغه مبه (صلی اللہ علیہ وسلم) له گهل خه دیجه ی خیزانیدا زور
 بیرى کچه که یان و عوسمان و موسلمانہ کانی تریان ده کرد، نه گهر
 هه والیکیش هه بی و بییستی، وهك ئه وه نه که به چاو ده بیینی.
 وه کۆچبهره کان هه ردهم چاره پروانی هه والی شارى مه که که یان ده کرد،
 تا کو بزانی، شارى مه که که چۆنه و پیتغه مبه رو موسلمانہ کانی تر حالیان
 چۆنه.

گه رانه وهی به شیک له ئیمانداران بۆمکه

روژنیک، پیاویک هاته حه به شه، که خوشترین هه والی به کۆچبهره
 موسلمانہ کان دا، نه وانیش با وه ریان پتی ی کرد.
 هه واله کهش هه والیکی گه وره و دلخۆشکه ربوو، که موسلمانہ کان
 زور دلیان پتی خوش بوو، نه ویش موسلمان بوونی خه لکی (مه که که)
 وه موسلمان بوونی (عومهری کورپی خه تاب) و (هه مزه ی کورپی
 عبدولموته لیب) ده کری به هۆی نه وانه وه خه لکانیکی زور بیته ناو
 نایینی پیرۆزی ئیسلامه وه. کافره کانیش نه توانن بهو شیوه یه چیت
 نازاریان بدهن. بۆیه کۆچبهره کان ئاره زووی گه رانه وهی شاره که ی
 خویان کرد، بۆ ئه وهی شاد بینه وه به دیداری که سوکاریان و

پېغمبەرى پېشەوا (صلی اللہ علیہ وسلم) بە تایبەتیش
روقیە) و (ئیمامی عوسمان) خویان لی رازی بیت.

بۆیە ھەندیک لە کۆچبەرەکان بپاریاندا بە گەرانەوویان بۆ شارى
(مەككە). لەنێو کۆچبەرە گەراوەکان (روقیە) و (عوسمانی کورپی
عەفان) ى ھاوسەری لەگەڵدا بوو. پێش ئەو ى بگەنەرە شارى (مەككە)
بینیان ھێشتا نێوانى موسڵمانەکان و قورەیشیەکان ناخۆشە، بۆیە
کۆچبەرەکان نەیان دەزانی بچنەرە (حەبەشە) یاخود بگەرنەرە ناوشارى
(مەككە) و لەنێو موسڵمانەکاندا بچنەرە.

(روقیە) و (عوسمان) ى ھاوسەری ئەوان یەكسەر بپاری ھاتنەرە
ناوشارى مەككەیاندا، چونكە جیا بوونەرە ى خۆشەویست و ئازیزان
ئاسان نەرە.

دووباره کۆچکردن بۆ (حه به شه)

کاتیک قوریشیه کان زانیان موسلمانان کان گهراونه تهوه بۆ شاری (مه ککه)، دهستیان کردهوه به نازاردانیان، (روقیه) و (عوسمان)ی هاوسهری نارامیکی زۆریان گرت، چونکه نزیك بوون له پتغمه بهر و (صلی الله علیه وسلم) (خه دیجه)ی دایکی ئیمانداران، گرنه گرتین قوربانیاندا.

قوریشی یه کان فشاری جهستهیی ودهرونی زۆریان دروست کردبوو، له سهر برپواداران که دان به خوداگرتنی زۆری دهووست، کاتی به شیوازی زۆر نامرؤفانه موسلمانان کان نازار دهدا، بۆیه موسلمانان کان ناچاربوون دووباره بگه پتهوه ولاتی هه به شه، واته: (بر جاری دووه دهستیان کرد به کۆچکردن).

زیاتر له نایینی پیروزی ئیسلام تیده گه یشتن و موسلمانان ده بوون، واته: (تا دههات ژماره یان زیادی ده کرد)، موسلمانان کان بهردهوام بوون له نارامگرتن، بهرامهر نهو هه موو نازارو نه شکمهجه زۆرهی بی باوه ران. پتغمه بهر (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی: روقیه و عوسمان یه کهم کهس که کۆچیان کردیی له پاش هه زره تی (لوط) و هه زره تی (ابراهیم) (سه لامی خوابان له سه ربیت).

(خه دیجه)ی دایکی (روقیه) نهیده زانی ئیتر جاریکی تر چاوی به کچه خۆشه وسته کهی ناکه ویتنه وه، نه مه دوا بینینیانه له م جیهانه دا.

(خەدیجە) لەخەمى دوورکەوتنەوهى كچه نازیزەكەى دایە، نازانیت
 مەرگ مەودای نادات جارێكى تر كچه شیرینەكەى ببینیتەوه، بەلكو
 مەرگ بۆ شۆرتێكى تری دەبات، كە لەویدا لە هەموویان دوور
 دەكەوێتەوه و كەس ناتوانێ یارمەتى بدات فریای بكەوێت، تەنها
 كاروكردهوه چاكەكانى خۆى نەبێت، لە دواى مردنى بەكەلكى دیت.
 لە سەفەرى ئەم جارە روقیە جارێكى تر لە دنیا دایكى نابینیتەوه،
 پێغمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) بە لەدەست دانسی (خەدیجە) زۆر
 دلشەنگ بوو، لەلایەكى تر (روقیە) ی كچی و (عوسمان) و
 ئیماندارەكانى تری ئى دوورکەوتنەتەوه لە (حەبەشە) ن و دەربەدەرن،
 كى بەرگەى ئەو هەموو خەمە زۆرە دەگرت، لەكاتێكدا بە بەردەوامى
 لەلایەن بى باوەرەكانیشەوه نازارى زۆر دەدریت، بەلام ئەوهى ئومێدو
 هیواى بوو، دلى خوش دەکرد، رۆژ لەداوى رۆژ خەلك زیاتر لەناینى
 پیرزۆى ئىسلام تێدەگەیشن و موسلمان دەبون، واتە تادەهات
 ژمارەیان زیادى دەکرد.

دووبارە گەڕانەوهى كۆچبەرەكان بۆشارى مەككە

لەناوشارى (مەككە)، نازاوەش لەناو (حەبەشە) پەیدا ببوو، بۆیە
 كۆچبەرەكان برپارى هاتنەوهیان دا بۆناو شارى (مەككە) .
 كاتێك گەشتنەوه جى (روقیە) لەگەڵ (عوسمان) ی هاوسەریدا
 بەكەسەر چوون بۆ مالى پێغمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) بۆ ئەوهى

چاویان به پیغمبرو (صلی الله علیه وسلم) (خه دیجه) بکهوت، به لام کاتیک (روقیه) چوره ژورره وه، تهنه چا وی به (نوم که لسم) و (فاتیمه) کهوت، له ماله وه بوون. (روقیه) پرسباری دایک و باوکی کرد، له کوین؟

(نوم که لسم) و (فاتیمه) وه لامیان دایه وه، که باوکیان چوره بۆ پیشوازی موسلمانان کۆچبهره کان، له وه لامی پرسبار دهباره ی دایکیان، (نوم که لسم) و (فاتیمه) دایانه پرمه ی گریان، (روقیه) تیگه یشت که دایکی نه ماوه وه فاتی کردوه، (روقیه) لهم باوه په دا نه بوو لهم کاته دا گوئی به ووشه ی مردنی دایکه پاک و خوشه ویسته که ی بزینگیته وه، وتی: ﴿إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ نارامی گرت و رازی بوو به قهزاو قهدهری خودا، به گریانیکی به سۆز بۆ دایکی گریا، له دهروونه وه بۆ ده کولا، (زهینه ب) ی خوشکی له مالی میرده که ی (ئه بو عاصی) بوو له (مه ککه) دواتر هات، هه موو خوشکه کان به یه کتر شادبوونه وه.

(روقیه) رووداوی خۆی و ئیماندارانی بۆ خوشکه کانی گپرایه وه، لهم کۆچه ی کردبووی بۆ ولاتی حه به شه، خوشکه کانیشی رووداوه ناخۆشه کانی (مه ککه) یان بۆ گپرایه وه که به دهستی کافرو به ته رسته کان دیبوویان، گفت و گۆکانیان ته واره ی بوو کاتیک پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) گه پرایه وه مان، نه م دیمه نه پر بوو،

لهخۆشهويستی وسۆزو لهباوهش گرتن، که ماوهیهکی زۆرو دوورو درێژه، پێغه‌مبەر (صلی الله علیه وسلم) له (روقیه) دابرابوو، (روقیه) هه‌رگیز رووی باوکی نه‌وها به‌خه‌مناکی نه‌دیتوو و، هه‌ستی کرد، مردنی دایکی ته‌واو کاری له خۆشه‌ویست (صلی الله علیه وسلم) کردوو، (روقیه) شانه‌شانی باوکی راوه‌ستا بۆ نه‌وه‌ی پاتپشتی ته‌واوی بکات و که‌میک له خه‌مه‌کانی ئی که‌م بکاته‌وه‌و، هه‌ندیک خۆشی ب‌خاته دل و ده‌روونی خۆشه‌ویست (صلی الله علیه وسلم).

کۆچکردن بۆ (مه‌دینه)

بته‌رست و بـی باوه‌په‌کان به‌رده‌وام بوون، له ئازاردانی موس‌لمانه‌کان و پێغه‌مبەر (صلی الله علیه وسلم)، به به‌رده‌وامی نازاری جه‌سته‌یی و ده‌روونیان ده‌دان.

پێغه‌مبەر (صلی الله علیه وسلم) ڕێگایدا به ئیمانداران، کۆچ بکه‌ن بۆ شاری مه‌دینه‌ی پیرۆز، بۆلای ئیمانداره‌کانی نه‌وی.

بۆنه‌وه‌ی ئیمانداران له‌ده‌ست سته‌می گاوران رزگاریان بـیت و له‌وی به‌نازادی خواپهرستی خویان بکه‌ن و کار به به‌رنامه‌ی (قورئان) بکه‌ن، ئیمانداران تـاک تـاک وجۆت جۆت کۆچیان کرد، به‌ره‌و شاری مه‌دینه، له‌پیش هه‌موویاندا (روقیه) و (عوسمان) ی هاوسه‌ری، له‌ویشدا (ئه‌نصار) ه‌کانی خه‌لکی (مه‌دینه) زۆر به گه‌رم و گورپی و پـێزه‌وه

پیشوازیان لی کردن، دواجار پیغمبریش (صلی الله علیه وسلم) له گهل (نهبوبه کر)ی هاوه لیدا کۆچیان کرد.

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) خوشه ویستی و برابیه کی پتهوی له نیوان نه نصارو کۆچیره کاندای دروست کرد، تاك و مالتی خویشان بهیه کتر به خشی. نه نصاره کان له مالتی خویشان نه به خشییه وه و نه یاندا به کۆچیره کان. خودای گه وره له باره ی نه نصاره کان ده فرموویت: ﴿يُجِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (٩) (الحشر).

واته: نهوانه شیان خوش دهویت که کۆچیان کردوه بۆ لایان و له دل و دهروونیاندا جیتی هیچ جۆره هه سوودی و به خیلیهك نابیته وه (له سه ره وه ی که به شی کۆچیره ان دراوه و به شی نهوان نه دراوه)، هه ز به به خشییه دهسته که وته کان بهوان ده کهن، فه زلی نهوان ده دهن به سه ره خویندا هه رچه نه هه زارو نه داریشن، جا نه وه ی خو ی له نه فسی ره زیلی بهار تیزیت و زال بیت به سه ریدا، نا نهوانه هه ره سه رفرازن.

(روقیه) و (عوسمان کورپی عه فان) ی میردی جیگای ریتزکی زۆر بوون له م کۆچکر د نه دا، چونکه سی جار له سه ریهك نیشتمان و خوشه ویسته کانیا ن به جیه یشتبوو بۆ جیه یه جیکردنی فه رمانی خودای

گه وره، جهاد کردن بوو له پټناوی خودای گه وره، وه خودای گه وره
پاداشتی چاکه کاران له بیر ناکات.

پټغمبر (صلی الله علیه وسلم) له گهل (نه بوبه کری صدیق) (خوا
لئی رازی بیت) له مه ککه وه بهرې کھوتن بهر وه شاری (مه دینه)
له ریگادا چورونه ناو نه شکه و ټیک، بوخو حه شاردان له بهر بیوا و هره کانی
(مه ککه) که به دوا یانه وه بوون. هر لهو روژه دا بوو خیزانی (نه بوبه کر)،
(سه ودهی کچی زومعه) وه فاتی کرد، یه کهم نافر ه ټیک بوو له
نیمانداران دوا (خه دپچه) وه فاتی کرد.

پټغمبر (صلی الله علیه وسلم) دوا ی گه یشتن بو مه دینه
نوینه ریکی نارد به دوا ی کچه کانی (نوم که ل سوم) و (فاتیمه) دا،
که له لای که سوکاری لهو ی به جی مابوون، (نه بوبه کر) یش (خوا لئی
رازی بیت) (عبدالله) ی کوری نارد بو ناگدار کردنه وهی که سه کانی
و بیان هیتی، (عبدوللا) له گهل (عائشه) خوشکی (خوا لیان رازی
بیت) کوچیان کرد بو مه دینه.

(روقیه) ده بی پشو و بدا

(روقیه) کوچی دوا یی کردنی دایکی ، زور کاری تی کرد بوو،
وه کو برینیک بوو بوی و نازاری پتی ده خوارد، هیچ ده رمانیک
چاره سهری نه ده کرد، نه وه برو نه خوش کهوت و تووشی نازاری

زۆربوو. كاتيك پېغمبەر (صلی الله علیه وسلم) بانگی ئیماندارانی کرد، بۆ شەپکردن لە گەل بى باوەرانی (مەككە)دا، (عوسمانى كورپى عەفان) خۆى ئامادە کردو خۆى بەیەكەم سەرباز دادەنا بۆ شەپکردن لە گەل ھاوەلدانەرەكان، بەلام پېغمبەر (صلی الله علیه وسلم) فەرمانى پێدا كە ئەو بەشداری شەپ نەكات بەلكو چاودێرى (روقى)ى خێزانى بێت وشەونخوونى لە گەلدا بكات. (عوسمانى كورپى عەفان) هیچى بۆ نەكرا تەنھا گوپرايەتلى كردنى فەرمانى پېغمبەر(صلی الله علیه وسلم) نەبێت.

(روقىه) رۆژ لەدواى رۆژ لاوازتر و تەنگەنەفەستەر دەبوو. (عوسمانى كورپى عەفان) (رەزای خواى لەسەر بێت) زۆر سكى بە (روقى)ى خێزانى دەسووتا و سۆزو خوشەوێستى تايبەتى بۆ دەردەبەرى ، (روقى) توانا و هێزى لەبەردا نەمايو، تەنھا دوعاى دەخوێندو لەبەر خوداى گەوره دەپارايەوه.

شەپى (بەدر) دەستى پێکرد، ھەر لەسەرەتای شەپەكەداو لە یەكەم ساتدا (عوتبەوشیبەى كورپى رەبیعە) و (وەلیدى كورپى عوتبە) بەدەستى شیری خودا (ھەمزەى كورپى عبدالموتەلیب) و سوارچاکی موسلمانان (عەلى كورپى ئەبو تالیب) بەھاوێھەكى زۆر كەم كۆژران ، سەرى (ئەبو جەھل) یش برا كە گەورەترین دووژمنى خودا و پېغمبەر (صلی الله علیه وسلم) بوو، بەدەستى (عبدالله كورپى مسعود)

کورژاو (بیلال کورپی رباح) که بانگدهری پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) بوو، (نومه‌ی کورپی خه‌لف) ی کوشت.

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) په‌نای برد بۆ خودای گه‌وره که یارمه‌تیاں بدات، له‌سه‌ر که وتیاں، نه‌وه‌بوو، خودای گه‌وره به‌سه‌ر کردایه‌تی فریشته‌ی خوی حه‌ز ره‌تی جبریل هزار فریشته‌ی ره‌وانه‌کرد، بۆ یارمه‌تی موسلمانان، خودای گه‌وره له‌سوره‌تی (الأنفال) دا ده‌فرموویت: ﴿إِذْ تَسْتَفِئُونَ رَبَّكُمْ فَأَسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُزْدِفِينَ﴾ (۹) واته: (یادی نه‌و کاته بکه‌نه‌وه که له‌په‌روه‌ردگار تانه‌وه ده‌پارانه‌وه و داوای یارمه‌تیاں لی ده‌کرد، خوایش خیرا هات به‌هاناتانه‌وه و فرمووی: به‌راستی من به‌هزار فریشته‌ی تر یارمه‌تی و کۆمه‌کیتان ده‌که‌م به‌شوین نه‌وانی تردا.

گۆره‌پانی شه‌ر پرېبوو له‌لاشه‌ی هاوه‌ل‌دانه‌رو و بی باوه‌پاندا، پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) فرمائی به‌نیمانداران کرد، که لاشه‌کانیان بشارنه‌وه، له‌(به‌در). کاتیک لاشه‌ی (نومه‌ی کورپی خه‌لف) یان هه‌لگرت، لاشه‌ی دارزابوو، پارچه‌پارچه‌بوو، بویه له‌شوینی خوی به‌جیاں هیشت و به‌ردیان له‌سه‌ر که‌له‌که‌کرد، تا لاشه‌که‌ی بزربوو. به‌لینی خودای گه‌وره دپته‌جی له‌کاتیکدا به‌لینی سه‌ر که‌وتنی به‌موسلمانان داوه، ﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ

الْمُؤْمِنِينَ (٤٧) ﴿الرَّوْم﴾. واته: (ئهوسا ئیز سەرخستنی ئیمانداران به
 ئەرکی سەرشانی خوێمان زانی و سەركەوتیمان بێ بەخشین).
 خودای گەوره به فریشتە پێرۆزەکانی یارمەتی موستەمانانی دا
 تاسەریان بخت ، لەپێش هەموو فریشتەکانیش حەزرەتی
 (جەبریل)، (سەلامی خوای لەسەر).

شەڕ کۆتایی هات و تەم و مژی شەڕ نەما، پێغەمبەر و هاوێڵەکانی به
 سەركەوتوویی گەڕانەوه، ئالای سەركەوتن لەسەر سەریان دەشەكایەوه
 ، به هەموو دەنگی خوێان تەكبیریان لێدەداو دەیانگوت (الله اكبر، الله
 اكبر) و سوباسی خودای گەورهیان كرد، بۆ ئەو دەستكەوتەي كه
 خودای گەوره بەلێتی پێداوون، بەلێتی خوێ هێنایە جێ و سەركەوتنی
 بۆ مسۆگەر كردن. دەنگی باوەرداران به بەردهوامی دەهات و (الله
 اكبر الله اكبر) یان دەوت ، بەرهو ناو شاری (مەدینە) دەگەڕانەوه ،
 لەوكاتەدا لیۆهەكانی (روقیه)ی نازداری كچی پێغەمبەر (صلی الله علیه
 وسلم) و خێزانی (عوسمانی كۆری عەفان) (خوا لێی رازی بێت)
 شەهادەي دەهێناو دەبگوت: ((أشهد ألا إله إلا الله وأشهد أن محمداً
 رسول الله))، بەردهوام بوو تاكو وفاتی كردو گیانی پاکی سپارد، له
 گەڵ هاتی یەكەم مۆژدەي سەركەوتنی موستەمانان لە شەڕی (بەدەر)،
 خاتوو (روقیه) گیانی پێرۆزی سپاردە خالقی گەوره. (عوسمانی
 كۆری عەفان) بۆ ئەم خێزانە بەوه‌فای خۆشەویست و دڵسۆزەي

فرمیسک له چاره کانی هاته خواره وه و، ووتی: (إنا لله وإنا إليه راجعون). کاتیک (خه دیجه) ی پاک وه فاتی کرد، (روقیه) له لای دایکی نه بو، له بهر نه وه ی له (حه به شه) بو، دایکی له دووری نه و سه ری نایه وه، نه مړوش که نه و له سه ره مهر گدا بو، وه فاتی کرد وه، باوکی له لا نه. مه گهر هه موویان له رۆزی قیامهت و له سه ر هه رزی که سه ر به یه ک شاد دبه وه، به پشتیوانی خوا. وه فاتی (روقیه) له سالی دووه می کۆچی بوو. (عوسمان) پرساری کرد له پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) پاداشتی من چیه له جهنگی به در؟! پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی: تۆ به یه کیك له به شداران جهنگی (به در) داده نریت.

خاتوو / ئوم که لسوم

(رهزای خوای لهسه ر بیّت)

نوم که ل سوم (ره زای خوای له سهر بیّت) کچی سییه می
 پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) بوو، له (خه دیجه) ، نه ویش وهك
 كچه كانی تری پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) له مالتی پیغمبر ایه تی
 په روه رده كرابوو، له سهر پاکی وحی او ته قواو خودا په رستی. كاتی
 پیگه یشت له لایه ن خزمه كانی به وه خوازینی كرا، كه نهو كاته هیشتا
 نایدت دانه به زیوو، پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) په یامی بو
 نه هاتوو.

له غمایش كردنی ژبانی روقیه (ره زای خودای له سهر بیّت)
 تیشكمان خسته سهری بویه پیوستی به دوباره بونه وه نیه. وهك
 خوازینیان له لایه ن مامی پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) (نه بو
 له هب) و (نه بو تالیب) چوونه لای پیغمبر و خوازینی (روقیه) یان
 كرد بو (عوبه) و (نوم که ل سوم) بو (عوتیه) ی كورانی (نه بو له هب
). دواتریش روداوه كه به ره و کوی چوو، چیان به سهر هات.

(نه بوله هب) و (نوم جه میل) تا ده هات زیاتر نازاری پیغمبر یان
 (صلی الله علیه وسلم) ددها، به لام پیغمبر (صلی الله علیه وسلم)
 زیاتر موکرتر ده بوو ، تا ده هات به هیتر تر ده بوو، له بانگه وازه که یدا.
 دواتر بانگه وازه کی پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) سهر كهوت
 هر چه ند نمونده ی وهك (نه بوله هب و نوم جه میل و نه بو جهل)

ته گهره یان ده خسته سهر ریځگای بانگه وازه کدی بز نه وهی
سهر نه که ویت.

نهو که سانهی که له ره حمتی خودای گه وره بی بهش کرابوون،
همردهم خدریکی نازاوه نانه وهو دوزمنایه تی پیغمبر (صلی الله علیه
وسلم) بوون، جوړه ها نه خشه و پیلانی پیسیان داده نا له دزایه تی
پیغمبر (صلی الله علیه وسلم).

(نه بو له هه ب) به (عوتیه) ی کورپی گوت: روت له من حرام
بی تا نه چی په لای (محمد) و که که کی ته لاق نه دهی.

پیش نه ویش (عوتیه) کورپی نار دبوو، بو ته لاق دانی (روقیه)،
(عوتیه) له سهر قسه ی بابی و دایکی هه لسا چووه لای
پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) که خه لکی له چوارده وری بو، پی
وت: نه وه که که تم ته لاق داو، کورفر ده که م به دینه که ی تو، وازم له
که که کت هینا، نه منت خوش بوی و نه منیش تو خوش دهوی، پاشان
په لاماری پیغمبر ی داو کراسه که ی دراندو له بهری کرده وه و نفی لی
ی کرد.

پیغمبر یش (صلی الله علیه وسلم) بهرامبر به و کرده وهی دوعای
لی کردو فرمووی: (اللهم سلط علیه کلباً من کلابک).

واته: ((خودایه سه گیک له سه گه کانی خۆتی به سهردا زال بکه)).
 (ئه بو تالیب) له وی بو، ئهم دو عایه ی پی ناخۆش بو، زانی دو عاکه ی
 قه بوله، به پیغه مبه ری (صلی الله علیه وسلم) ووت: چیت کرد؟!
 ئینجا (عوته یه) گه راپه وه لای باوکی، باوکی لینی پرسی: عوته یه
 چیت کرد؟

ئه ویش رووداوه که ی بو باوکی گه راپه وه، که چی به پیغه مبه ر
 (صلی الله علیه وسلم) کردووه و ئوم که لسمی کچی ته لاق داوه.
 ئه بوله هه ب ووتی: نه و چۆن وه لامی دایه وه؟
 عوته یه ووتی: دو عای لی کردم و وتی: ((خودایه سه گیک له
 سه گه کانی خۆتی به سهردا زال بکه)).

باوکی ووتی: کوړم باوه رت به دو عای (محمد) نه ییت. (ئه بو
 له هه ب) و ژنه که ی هه رچه نده زۆر تر ترسان له م دو عایه ی پیغه مبه ر
 (صلی الله علیه وسلم) به لام به سهر خۆیان نه هیتا.

(ئه بوله هه ب) و (عوته یه) ی کوړی له سهر سه فهریوون، له گه ل
 کاروانچه کانی تر که وته ری به ره و (شام)، له ریگادا لایاندا شویتیک،
 (راهیبیک) سه ره رشتی نه و شوینه ی ده کرد، راهیبه که چوه لایان و
 پی گوتن ئهم شوینه درنده ی زۆری لی یه، له (شیرو که متیار) ناگاتان
 له خۆتان بیت، (ئه بوله هه ب) ترسی دو عاکه ی پیغه مبه ری (صلی الله
 علیه وسلم) هه ره بو، کاتی نوستن شویتیکی به رزیان بو (عوته یه)

راخست. شەو شېرېك ھات، يەك يەك بۆنى كردن، تا گەيشتە
(عوتەيە) دايە بەر كەلەو چرنۆكان تاكو كوشتى.

ھەندېك دەگېرنەو: شېرەكە (عوتەيە) ى بردو سەرى شكاند،
كاتى گەيشتە لاى دواھەناسەى داو ووتى: ئەى قورپ بەسەر دايە،
بەم خودايە ئەمە دوعاى (مھمد) بوو كارى لى كردم، ئەو لە (مەككە)
و من لە (شام).

(ئەبولھەب) ھەستى كرد ئەويش لە دوعاكەى پېغەمبەر (صلى اللہ
عليه وسلم) رزگارى نايىت، بە تايەت كە رووداوى كورپەكەى
بەچاوى خۆى بىنى، بەلام ھىشتا ھەر موستان نەبوو، بەردەوام بوو
لەسەر كەللە رەقىەكەى.

ئەم كارە چەپەلەى (ئەبولھەب و ئوم جەمىل) كە لەگەن
كورپەكانيان ئەنجامياندا بە سوكايتى كردن بە پېغەمبەر (صلى اللہ عليه
وسلم) تەلاقدانى كچەكانى (ئوم كەلسوم و روقىە) ئازارىكى زۆرى
پېغەمبەريان (صلى اللہ عليه وسلم) دا. ئەم ئازارە نەك ھەر بۆ
پېغەمبەر (صلى اللہ عليه وسلم) بوو، بەلكو بۆ گشت ئەندامانى
خېزانەكەيان ناخۆش بوو، بە تايەتەش بۆ پېغەمبەر (صلى اللہ عليه
وسلم) و (خەدېجە)ى خېزانى، ئازارى زۆرىش بۆ (ئوم كەلسوم) و
(روقىە) بوو.

(ئوم كەلسوم) دواى ئەوھى خۆى و (روقىھ) ى خوشكى لەلايەن نامۆزايەكانيان تەلاق دران، زۆر دل تەنگ بوو، دواتر (روقىھ) مېردى كرد بە (نىمامى عوسمان) ولە گەل كۆچەريەكان چوو بۆ (حەبەشە) ، (ئوم كەلسوم) لەلاى دايك وخوشكە بچوكەكەى (فاتىمە) مايەوھ و دواتر لە گەل باوكى بە رېزى وگشت موسلمانەكان كەوتە بەر شالارى دېندانەى ھاوھلەنەرەكان، رۆژانە ئاگاردارى ئازارو نەشكەنجەدانى خوشك وبرا موسلمانەكانى بوو، لەو لاشەوھ دايكى ھىدى ھىدى بارى تەندروستى خراب دەبوو، ئەويش خزمەتى دەكرد ، دەبويست ئەو خزمەتكردەنى (روقىھ) بۆ دايكى دەيكرد، ئەو پېرى بكاكەوھ.بە تايبەت لە دولتى (ئەبو تاليب) . دايكى بارى تەندروستى خراب بوو، ئەو كچە خۆ راگر وئارامگرە رۆژانە پېشوازى لە باوكى دەكرد وخزمەتى دايك وخوشكە بچوكە نازدارەكەى دەكرد.

لەكاتى كۆچى دواى دايكە بەرپۆز وپ سۆزەكەى نامادە بوو، جگە لەوھى ھەر چەند جارى باوكى بۆ گەياندى پەيامى خودا دەردەچوو، ئەو دلە خورپەى دەگرت و دەستى بە درعاو نزا دەكرد تاوھكر خوداى گەورە باوكى سەركەوتوو بكات وپپاريزت.

ئەوھ بوو دايكى وھفاتى كرد و (روقىھ) ش لەلايان نەبوو، ئەويش فرميسكەكانى دەباراندو سوپاسى خوداى دەكرد. (روقىھ) كاتى ھاوھ فرميسكيان داباراند جاريكى تر لەگەل خوشكە كۆچ بەرەكەيان

کۆبونەووە وزەینەبیش هەردەم سەردانی دەکردن ، جا چۆن وانا کەن
 لە کاتێک پەرورە دەی دەستی پێغمبەری خودان و قورئان لە مالتی ئەوان
 دادەبەزیتن...!!

شوکردنی (ئوم کە نسوم) بە (عوسمان کورپی عەفان)

پاش شەپری (بەدر) میردی (حەفسە) ی کچی (عومەری کورپی
 خەتاب) (خوا لییان رازی بیّت) کە ناوی (خەنیس کورپی حوزافە)
 بوو، پاش برینداری لە شەپە کەدا، کۆچی دوا یی کرد.
 دواتر عومەری کورپی خەتاب کە (حەفسە) ی کچی ییوژن بۆو،
 چوو لە (ئەبو بەکرو عوسمانی کورپی عەفان) بۆ ئەوێ کە کەوێ
 بخوازن.

بەلام (عوسمانی کورپی عەفان) خوا لیی رازی بیّت، وەلامی
 (عومەری کورپی خەتاب) ی ئەدا یەو، کە (حەفسە) ی دەوێ یاخود نا،
 (ئەبو هورەیرە) رەزای خوای لی بیّت دەفەر موویّت: کاتی (روقیە)
 کۆچی دوا یی کرد، (عوسمانی کورپی عەفان) گریا، پێغمبەر (صلی الله
 علیه وسلم) فەر مووی: بۆ دەگری؟

(عوسمان) لە وەلامدا وتی: لەبەر ئەوێ لە تۆ دوور دەکەوسەو و
 تازە لە تۆ دادەبەزیم، واتە: (لە زاوایەتی تۆ).

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) فرمودی: (جبریل - علیه السلام) پی را گویاندم که به فرمانی خدای گزیده، خوشکه‌کدی له تو ماره بکهم. هرده‌ها ده‌گیرنه‌وه: که پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) فرموده‌تی: "نیگام له ناسمان بۆ هاتۆته خواره‌وه، که (نوم کهلسوم) بدهم به (عوسمان).

هاوسه‌گیری (نیمامی عوسمان) و (نوم کهلسوم) ده‌گیرنه‌وه بۆ سالتی (۳) ی کۆچی. به فرمانی خدای په‌روه‌دگار (نیمامی عوسمان) بوو به میردی (نوم کهلسوم).

(نیمامی عوسمان) توانی قورئان کۆ بکاته‌وه و، بیری (معونه) ی کپی و ته‌رخانی کرد بۆ موسلمانان به‌بی بهرامبه‌ر، نوێه‌ری پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) بوو، له ناشتوونه‌وی (خوده‌یییه) (صلح الحدییه) و، یارمه‌تی موسلمانانی زور ده‌دا، زۆر کاری تری نه‌جامداوه. خۆشه‌ویست بوو له‌ناو قوره‌یشیه‌کاندا، بۆیه قوره‌یشیه‌کان نه‌یان ووت: (حبك والرحمن.. حب قریش وعثمان). وه به (ذا النورین) ناسرابوو، چونکه دوو کچی پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) هاوسه‌ری بوون، له دوو کۆچکردندا به‌شداری کردبوو، نوێزی له دوو قیله‌دا کردبوو.

(نوم کهلسوم) چووه لای پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و وتی: میردی فاتیمه‌ باشه‌ له میردی من واته: (نیمامی عه‌لی).

پښه مېر (صلى الله عليه وسلم) پټى فېرمو ((خودار پښه مېرى
 خوښ دهوئ، خودار پښه مېریش نه ويان خوښ دهوئ)). (نوم
 که لسوم) به باوکی ووت: مېردى من خودار پښه مېرى خوښ دهوئ
 و خودار پښه مېریش نه ويان خوښ دهوئ؟

پښه مېر (صلى الله عليه وسلم) فېرموئ: ((به لى، زياتر نه گېر
 چو وېته به هشت، ئینجا شوېنى مېردى خوټ (عوسمان) ده زانى، که
 هېچ هاوېلکى من نه شوېنه يان نه، که نه وهيه تى، جا (نوم
 که لسوم) کچم چیت له وه باشر دهوئ؟ بؤ نه وهخته وهريسه ی که
 به ده سته يتاوه)).

دل باشى وکاره چاکه کانی (عوسمان) خوا لى رازى بىټ، مروؤ
 سه رسام ده کات، له گوټړايه لى يه کانی بؤ داواکار يه کانی خودار
 پښه مېر (صلى الله عليه وسلم) زؤر ملکه چى داخوازى وفېرمانه کانی
 خودار پښه مېر (صلى الله عليه وسلم) بوو، زؤر بىرى خودای
 گه وره ی ده کردو قورئانى ده خوئند، نه وهنده ره وشتى جوان و باشى
 هېو، نه گېر له بېر نه وهى (روقيه و نوم که لسوم) ی کچى پښه مېرى
 (صلى الله عليه وسلم) له لاهووه، ناروان لى تاوه (ذی النورین)، نه ی
 چنده نور چاوېرې ده کات له به هشتدا.

(نوم کهلسوم) له شهري (فتح الفتوح) له رزگارکردنی شاری
 مه کهکه دا چاوی گمش بووه وه به دیتی باوکی، که بینی (بته کان)
 ده شکیتنی تاکر (که عبه) ی پیروز پاک بکاته وه له هاوبه شی بی باوه پاندا.

وه فاتنی (نوم کهلسوم)

(خوالنی رازی بیت)

پاش تهمه نیکی پر ته قواو خودا په رستی، (نوم کهلسوم) نه خوش
 کهوت، له مانگی (شهعبان) ی سالی (۹) ی کوچیدا، نه خوشیه که ی
 هه راسانی کرد، له ناو جیدا کهوت، نه خوشیه که ی توندو نازارداربوو،
 بهلام لیوه کانی هه به یادی (خودا) ده جولانده وه.

بهم نه خوشیه ی گوتی له دهنگی بیلال بوو، بانگی به یانی دا،
 (عوسمان) ی میړدی نه ی دهویست جیتی بهیلتی، بهلام خودای گه وره
 بانگی ده کات بو نویژ، به چاویکی سۆزو به زه یی یوه ته ماشای (نوم
 کهلسوم) ی کرد، ئینجا بو نویژی به یانی کهوته ری.

(نوم عیداش) گوتی له هه ناسه کانی کوتایی بوو، به ره و مهرگ
 نزیک ده بووه، ناردی به دوا ی (عوسمان) ی میړدی و پتی راگیانده که
 بیته وه. (عوسمانی کور ی عفان) له مزگهوت گهراپه وه، پیغه مبه ریش
 (صلی الله علیه وسلم) له گه تی دابوو، له گه ل (نه بو به کرو عومره و
 عه لی) و هه ندیکی تر له یاوه رانی (ره زای خودایان له سه ر بیت).

(نوم که ل سوم) فرمیسکه کانی ده هاته خواره وه، هیچ قسه به کی نه ده کرد، تنه ا نه و شانیه ده رده بیری که تنه ا خودای گه وره لیی رازی بیت، له کاتی سهره مهرگ نم چهند ئافره ته له لای بوون، (نه سمای کچی عومه یس) و خیزانی (نه بو به کر) و (سه فیه ی کچی عه بدولمه لیه لب) و (فاتیمه ی خوشکی) هتد، چاودیری یان ده کرد وله دیاری دانیشتبوون.

هه ناسه برکه ی پی که وتبوو، به ره و مهرگ نزیك ده بووه، تا کو به م جوړه گیانی پاکی سپارد، ئاماده بووان دو عایان بو ده خویندو فرمیسکیان بو ی رشت، له (به قیغ) دا شار دیانه وه. شمش سال ته مه نی هاوسه ریتی له گه ل نیمامی عوسمان به سهر برد.

خاتوو فاتیمه

(رهزای خوای لهسهر بیټ)

فاتیمه کچی چواره می پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) بوو نهویش
 وه کو خوشکه کانی تری له خه دیمجه ی خیزانی پیغمبره (صلی الله
 علیه وسلم).

(نیمای زهه بی) له زیاننامه ی پیغمبردا (صلی الله علیه وسلم)
 دهلی: (فاتیمه له پیش (بعثه) واته (بهر له دابه زینی نیگا) به ماویه کی
 کم له دایک بوو، له شاری (مه ککه) دا. وه لهریوایه تیکی تر دا هاتوره،
 دهلی: سالتیک دوا ی دابه زینی پیام له دایک بووه، واته: نه وکاته تهمه نی
 پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) (۱۴) سال بوو.

(ئین حه جهر) دهلیت: بویه نازناوی ((الزهراء)) ی پی به خشر،
 چونکه پهروه ده کرا به پهروه ده کردنیکی موسلمانانه، وه پاکی
 له دایکی وه رگرت، وه پهروه ده کراو به خپو کرا له سهر سیفات و
 رهوشتیکی بهرز له لایه ن دایک و باوکی یه وه، له گشت بواره کاند
 شته کانی به باشی فی کرا، تهمه شتیکی سهر سوپه نهر نه که مندالتیک
 له باوکیکی وه کو پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و له دایکیکی
 وه کو (خه دیمجه) بیت وله لای نه وان گه شه ی کردیت، له کاتیکدا نهم
 دایک و باوکه پیشه وای پاکی و رهوشت بهرزی بوون، بویه خوای
 گه و ره ده فرمویت: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن
 كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾ (۲۱) سورته ی
 (الاحزاب). واته: (سویند به خوا به راستی له پیغمبری خوا دا)

چاكتىزىن غوونەى تەوار و رىك و پىك ھەيە تا چاوى لى بىكەن و شوپنى
بىكەن، بەتايەت بۆ ئەو كەسانەى رەزامەندى خويان مەبەستە،
سەرفىرازى قىامەت ئاراتيانە، ھەمىشە بەردەوام يادى خودا بەزۆرى
ئەنجام دەدەن و زمانيان پاراۋە بەيادى ئەو).

ئەو ئەو ھەمان بۆ دەسەلىتى كە ھەرچوار كىچى پىغەمبەر (صلى الله
عليه وسلم) بەر لە پىغەمبەرايەتى لە داىك بوپنە ونامادەى دابەزىنى
نىگا بوپنە.

فاتىمە كىچىكى زۆر زىرەك بوو، مېشكىكى فراۋان و بىرىكى تىزى
ھەبوو، ئازاۋ بوپىر بوو، چونكە لە گەل ھەقدا بوو، بەرەۋىشتە باشەكانى
ناسرا بوو.

يارمەتىدانى فاتىمە بۇ باۋكى:

كاتىك پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) نىگاي (وحى) بۆ ھاتە
خوارەۋە، فاتىمە تەمەنى (۵) سال بوو، لە گەل داىكىدا بەرەنگارى
ھەموو ئەو ناخۇشيانە دەبۆۋە كە دەھاتە سەر رىنگايان، دەيزانى
نامانەتىكى گەۋرە لە سەر شانپانە، لە گەل ئەۋەى بەتەمن بىچوك بوو
بەلام تۈانى ھەموو دوۋىزمنەكانى باۋكى بناسى. زۆر بەھىز بوو، بەرامبەر
ئەو كۆسپ و تەگەرەنەى دەھاتنە سەر رىنگايان، بە ۋرەيەكى بەرزەۋە

بهر ښارگان ددهووه، ملکه چی کوفر نه ده بوو، سوجه دی تنهها بږ
 خودای گه وره ده برد. لهو کاته دا چندنان سوکایه تی وکاری نارېک
 وکرده ووی ناشیرین بهرامبر باوکی و خانه واده ی ته نجام دهدرا. بږ
 نمونه: (نه بو جهل) له گهل کومه له که ی که کافرو بی پروا بوون،
 دوو جار جوړېک له جوړه کانی سوکایه تی بهرامبر به پتغه مېهر (صلی
 الله علیه وسلم) ته نجاماندا نه ویش شتی پیسیان ده یتا و ده یان خسته
 سر شان و پستی پتغه مېهر (صلی الله علیه وسلم) له کاتی نویژ کردن
 و له سوجه ده. دوو جار هه لسان بهم کاره ناشیرین و نارېکه ی دوو
 له خوو ره وشتی مرو فایه تی، پاشان گالته شیان به پتغه مېهر ی پتشه و
 ده کرد. همدروو جار (فاتیمه) به گریان باوکی ناگادار ده کرده و، که
 ده سته و تاخی (نه بو جهل) ته م کاره پیسه یان له دژی باوکی کردووه،
 بهرگری له باوکی ده کردو به ده سته کانی پیسایه کانی له سر پستی
 باوکیدا لاده بردو سرشانی باوکی خاوین ده کرده و، وقسه ی
 ناشیرینی بهو که سه ده گووت که بهم کاره پیسه هه لساوه و سوکایه تی
 به باوکی کردووه. پتغه مېهر (صلی الله علیه وسلم) کاتی له نویژ
 ده بږوه ده یفرموو: ((اللهم عليك بقريش.. ثلاث مرات _ اللهم
 عليك بأبي جهل بن هشام، وشيبة بن ربيعة وعتبة بن ربيعة، وعقبة بن
 معط)).

جاریکیان فاتیمة خۆی گۆنی لیوو که ده یانیست له پیغمبهر
(صلی الله علیه وسلم) بدەن، فاتیمة بە گریان گهرایه وه ماله وه
به باوکی ووت: ده یانه ویت بتکوژن.

پیغمبهریش (صلی الله علیه وسلم) پیتی ووت: (کچم مه گری
خودای گه وه ره ریگیان لی ده گری).

پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) گه وه ره ترین و بهیترترین بیرو باوه ری
به خودای گه وه ره هه بوو، یاسایه کهش وایه هه ره که سی له گهل خودای
گه وه بی، خودای مه زن پارێزگاری لی ده کاو پشتیوانی ده بی، هه ره
که سیکیش له گهل خودای گه وه ره بیت نابیت برسی و دلتهنگ بی
و چۆک دابدات.

فاتیمة بهم وه لامانه ی باوکی دڤۆش بوو، بهیری هاته وه
باوکی پیغمبهری خودایه، چونکه مرۆ له کاتی ناخۆشی تهنگاو
ده بیت وزۆر جار شت له یاد ده کات له ژیر فشاردا به لام کاتیک
پیغمبهر (صلی الله علیه وسلم) قسه ی ده کرد نه وه جاریکی تر وشیار
ده بویه وه، کاریکی سروشتیشه به ناخۆشی به کانی باوکی دلتهنگ
ده بوو، چونکه مرۆ وه وه عصوم نه ته نیا که سیکی به ریژی خودا
پهرسته. (فاتیمة) گه لیک نازدار بوو، وه که گول پاک و بۆندار بوو،
دلته ناسکه به چکۆلانه که ی زۆر جار بهرگی نهو سوکایه تی پیکردنه ی
نه ده گرت که بهرامبهر باوک و کهس وکاره که ی ده کرا، ناچار په نای

بۆ گریان دهبرد. ههروهك دهگێر نهوه: جارێکیان (فاتیمه) له رینگا
 بههوه مان دهگهڕایهوه، (ئهبو جههل) شه‌ری پێی فرۆشت و قسه‌ی پێی
 گوت، فاتیمه‌ش به گریان رویشت تا گه‌یشه (ئهبو سوفیان) که هیشتا
 موسلمان نه‌بوو بوو، (فاتیمه) پێی راگه‌یانده (ئهبو جههل) نهم کرداره
 ناشیرینه‌ی کردووه، (ئهبو سوفیان) ته‌حه‌مولی نه‌کرد که به‌م شیوه‌یه
 هه‌لسوکه‌وت له‌گه‌ڵ نهم کچه‌ به‌جوو که بکریته‌ و، قسه‌ی ناشیرینی پێی
 بگوتری، چوو له‌پیش چاوی (فاتیمه) قسه‌ی به (ئهبو جههل) ووت.
 به‌م قسه‌ پێگوتنه‌ی (ئهبو جههل) به (فاطیمه) ابوسوفیانی زۆر
 نارێحه‌ت و تووره‌ کرد. (فاتیمه) کاتی گه‌ڕایه‌وه لای باوکی نهم
 رووداوه‌ی بۆ باوکی گێڕایه‌وه که (ئهبو سوفیان) به‌رگری ئی کردووه‌و
 قسه‌ی به (ئهبو جههل) گووتووه، پێغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم)
 فه‌رموی: ((اللهم لاتنسها لأبي سوفیان)). واته: خودایه‌ نهم کرده‌وه‌ی
 (ئهبو سوفیان) له‌بیر مه‌که. خودای گه‌وره‌ داواکه‌ی پێغه‌مبه‌ری (صلی
 الله علیه وسلم) قه‌بول کردوو سینگێ ته‌بسوفیانی پاک کرده‌و
 له‌گومان و دوو دلتی، (ئهبو سوفیان) دواتر هاته‌ ناو ئیسلام، دلتی به
 باوه‌ر رووناک بویه‌وه، شرک و تاریکی له‌ناو دلتی (ئهبو سوفیان) نه‌ما.
 فاتیمه‌ هه‌رچه‌ند نه‌و کاته‌ به‌جووک بوو، به‌لام خاوه‌نی بیرو باوه‌رپێکی
 گه‌وره‌و به‌هێزبوو، مێشکپێکی فراوانی هه‌بوو، له‌هه‌موو نه‌و کۆسپ و

ته گه رانه ی ده هاتنه سهر رینگای بارکی. فاتیمه له گه ل باو کیدا بوو و پشتگیری لی ده کرد، بۆیه کافره کان زۆر رقیان لی ده بۆوه.

پاش هه لگرتنی ئابلقه له سهر پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) و موسلمانان، (نه بو تالیب) ی مامی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) کۆچی دوا یی کرد، که هه رده م پالپشتی به هیزی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) بوو، به هه موو جوړیک یارمه تی و پشتگیری ده کرد.

به مردنی (نه بو تالیب) پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) زۆر خه مبه ر بوو، دوا ی (۳) رۆژ (خه دیجه) ش به نه خوشی کۆچی دوا یی کرد، پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) و فاتیمه و خوشکه کانی زۆر خه مبه ر بوون به مردنی نه م دووه، به تاییه تی که (روقیه) ی خوشکیان کۆچی کردبوو و له کاتی مردنی دایکی ئاماده نه بوو، وه فاتی (خه دیجه) کۆسپنکی گه وره ی خسته ناو خیزانی پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم)، بروادارانیش به شداری نه م خه مه گه وره یه بوون، بۆیه نه م ساله یان ناو نا ساتی خه مبه ر (عام الحزن).

پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) زۆر خه مبه ر بوو له به ر نه وه ی نه م دووه زۆر یارمه تیان ده دا به به رده وامی، به تاییه تی (خه دیجه) هه ر له سه ره تای هاو سه ریتی یه وه به به رده وامی یارمه تی ده داو زۆر وه فادار بوو بۆی.

پېغه مېهر (صلی الله علیه وسلم) دوو کچه کهای (نوم کرل سوم) و
 (فاتیمه) ی به جیه پېشت و روپشت بۆ (تائیف). کاتیک گه پشته (تائیف)
 خه لکه کهای له جیاتی به دهم بانگه وازییه کهای بچن و موسلمان بن، به
 پېچه وانه ی بانگه وازه کهای جولانه وه، زۆر به ناشیرینی هه لسوکه و تیان
 بهرامبهری کرد، هه ره شه یان لی کردو ئیهانه یان کرد، به مندا لان به رد
 بارانیان کردو برینداریان کردو له ویدا ده ریان کرد.

پېغه مېهر (صلی الله علیه وسلم) له وی گه رایه وه، بۆ شاری
 (مه ککه) بۆ لای خاوخیزان و ئیمانداران، به لام بی هیوا نه بوو له
 رهحمتهی خوای گه وه، پاش نهم هه موو ناخوشیانه ی هاته سهر ریگای.
 دوا ی نه و ناخوشیانه خوای گه وه دلی پېغه مېهری (صلی الله علیه
 وسلم) خوش کرد، (فاتیمه) به دل خوشبوونی باوکی نه ویش دل
 خوش بوو، نه ویش هه وال ودهنگ و باسی (مه دینه) بوو، نه و
 خه لکانه ی له (مه دینه) ده هاتن بۆ (مه ککه) به پېغه مېهریان (صلی الله
 علیه وسلم) راده گه یاند: که خه لکانیک له (مه دینه) ئیمانیان به تو
 هیتا وه و ده یانه وی بینه ناو نایینی ئیسلام.

پېغه مېهر (صلی الله علیه وسلم) فه رمانی به (موسعه بی کوری
 عومه ی) کرد، که به چی بۆ شاری (مه دینه) تا کو ئیسلام بۆ خه لکی
 (مه دینه) روشن بکاته وه و پێیان رابگه یه نیت و قورنایان لیربکات.

(موسعهب) دواى ئەرەى مارەىەك لای ئیماندارەکانى (مەدینە) مایەو، گەراپەو شارى (مەككە) و لای پىغەمبەرى (صلی اللہ علیہ وسلم) بە پىغەمبەرى (صلی اللہ علیہ وسلم) راگەیاندا كەوا ئیماندارەکانى شارى مەدینە دەیانەوئىت چاویان بە پىغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) بکەوئىت، لەکاتى حەجدا. (کچەکانى پىغەمبەر) زۆر دلیان خوش بوو، بەوہى کۆمەلە کەسێک لە (مەدینە) ھاتوونەتە ناو ئایىنى پىروۆزى ئىسلامەوہ. چونکە ئەو کاتە سەرەتای ئایىنى پىروۆزى ئىسلام بوو، ژمارەى مۆسڵمانان زۆر کەم بوون و لە نازارو ئەشکەنجەدا دەژيان بەدەست کافرەکان، ژيان و دونيان زۆر لى تەسک بپۆو، جا تاکە کەسێکیش کە مۆسڵمان دەبوو، بۆ مۆسڵمانان دلتەوايى و سەرفرازی بوو، چ جاي ژمارەىەك لە شارێکى تردا مۆسڵمان بن، دەرگای شارێکى تریان بۆ والا بوو و پشٹیوانیان زیاتر بوو، کەواتە دەتوانن نازارو ئەشکەنجە جى بهێلن و بچن بۆ ئەوێ کە شارێکى نزیکى شارەکەى خۆیانە، ھەر وایش بوو، دواتر پىغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) و مۆسڵمانان شارى (مەككە) یان جى ھېشت و چوون بۆ (مەدینە). لە (مەدینە) ئىسلام گەشەى زۆرى کرد، مۆسڵمانان توانیان لەوێ دەولەت دروست بکەن و ھەناسەپەکی بەختەوہرى بکێشن، جا بۆیە (فاتیمە) و خوشکەکانى زۆر دلتخوش بوون، بە تايبەت کە بارکیشیان زۆر دلتخوشە جا کچیکى وەك

(فاتیمه) (رهزای خودای له سهر بیت) پهروه دهی نهو باوکه مهزن و بهر پزه بیت ده بی چ جوړه نه خلاق و ټیگه بشتن و دیدکی هه بیت بو رووداو پیشینه کان، له بهر نه وهی نهو کاته ژماره ی موسلمان کم بو، تنها له شاری مه ککش بوون، جا چهند که سیک موسلمان بن به تایه تی له شاریکی تر دا، پشتیوانی بوونیکي باشه بو بانگه وازی نیسلا می، له کاتیک بیانده ی نه م شاره پر له سته مکاره یه جیهیلن و بچنه شاریکی تر، که موسلمان ی خاوه نه لویست و خودا ویستی لی یه ، بو نه وان جیگای حه وانه وهیه.

به تایه ت ههول و کوشش کردن له پتاو ناینیکدا که ناینی خودای پهروه دگاره و هه ر خویشی پاریزگاری لی ده کات.

خوای گه وړه ده فهرموویت: ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾ (آل عمران: ۱۹) واته: ((به راستی دین و ناینی په سند لای خوا ته نها ناینی نیسلا مه)).

خوای گه وړه له نایه ټکی تر دا ده فهرموویت: ﴿وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (آل عمران) واته: جا نه وهی بیجگه له ناینی نیسلا په پړه ی هه ر ناینیکي تر بکات، لینی وهر ناگیرست، له قیامه تیشدا له خه ساره قه ندو زه ر مه ندانه.

کاتی موسلمانان کان له (مه ککه) وه بۆ (مه دینه) کۆچیان کرد
 هه ندیک له قوریشیه کان نازاری (فاتیمه و ئوم که ل سوم) یاندا، یه کیک
 له وان (الخویرث بن نقیذ) بو رۆو، که له سه ر حوشه کانیان (فاتیمه و
 ئوم که ل سوم) ی فریاده خواره وه و به سه ر زه ی که و تن.

خودای گه وه ر ق و توپی له م پیا وه گرت.

دواتر (فاتیمه و ئوم که ل سوم) گه یشتنه بارکیان و نه بو به کری
 ها وه لی، نه وانیش پیشوازیان لی کردن. ده بی لی رانه شتیک بیتینه به ر
 چا و مان نه ویش هه لویستی پیغه مبه ر (صلی الله علیه و سلم) وه ک
 سه ر کرده بیری ده کرده وه و نه و هاش هه نگاوی ده ها و یشت نه گه ر نا
 چۆن که چه کانی له مه ککه به جی ده هیلی له ژیر دهستی نه و
 ها وه لدانه رو سته مکارانه، به لام بۆ پیغه مبه ر (صلی الله علیه و سلم)
 هه مو و ئیمانداران مندال و کچی نه ون.

(الخویرث) پیاویکی پیمس و سته مکار بوو، (البلاذری) ده لیت:
 کاتیک پیغه مبه ر (صلی الله علیه و سلم) له (مه ککه) بوو، نه م کافره
 (الخویرث) زۆر قسه ی ناشیرین و نا پکی به پیغه مبه ر (صلی الله علیه
 و سلم) ده و ت و نازاری ده دا، له رۆزی رزگار کردنی شاری (مه ککه)
 (الخویرث) هه لات و له (مه ککه) چوو ده ری، (ئیمامی عه لی) که و ته
 دوا ی تا کو کوشتی.

پښه مېر (صلی الله علیه وسلم) له کاتي رزگار کړنی شاری
 (مه ککه) دا فرمانی دا شەش (۶) کەس بکوژن، یه کيک له وانه
 (الحويرث) بوو.

شوکردنی (فاتيمه)

نيمامی ته بهری له کتيی (ذخائر الصبا في مناقب ذوي القربى)
 ده فرمويټ: له (نه نس کورې مالیک) (ره زای خوای له سهر بیټ)،
 گوټی لی بوو فرمويه تی: پښه مېر (صلی الله علیه وسلم) فرموی:
 ((خودای گه وړه له ریځای جو پرائیله وړه فرمانی پښکړدووم، که
 فاتيمه) له (عہلی) ماره بکهم)). نه و کات ته مه نی فاتيمه ۱۸ سال
 بوو. وه له ريوایه تيکي ترهاتووه ده لی: نه و کاته ی (فاتيمه) شوی
 کرد ته مه نی (۱۵) سال و (۵) مانگ بوو، وه عہلی هاوسه ری ته مه نی
 (۲۹) و (۵) مانگ بوو. وه شوکردنه کە ی دواي شه ری (نوحه) بوو.

پښه مېر (صلی الله علیه وسلم) به (نه نس کورې مالیک) ی
 فرموو: ((پرې نه و هاوہ لانم بې بانگ بکه (نه بو به کري صديق) و
 (عومہ ری کورې خه تاب) و (عوسمانی کورې عہ فان) و (عبدالرحمن
 کورې عہ وف) (ته لحه) و (زوبه ير)، ((عہلی کورې نه بو تالیب)
 له وی نه بوو، بويه پښه مېر (صلی الله علیه وسلم)
 فرموی: ((خودای گه وړه فرمانی پښکړدووم که (فاتيمه) بده م به

(عهلی) و ماره‌یه‌که‌ی (٤٠٠) مسقال زیو بیت، نه‌گهر عه‌لی رازی
 بیت)) له‌دوایدا ئیمامی عه‌لی هاته‌وه‌و پیکه‌نی، پیغه‌مبه‌ریش (صلی الله
 علیه وسلم) پیکه‌نی و فهرمووی: (فاتیمه) ت لی ماره ده‌که‌م به
 (٤٠٠) مسقال زیو، نه‌گهر رازی بیت؟))

نه‌وه‌بوو (ئیمامی عه‌لی) رازی بوو. ئهم خوازینی و ماره‌کردنه‌له
 سالی دووه‌می کۆچی بوو، له‌دوا‌ی جه‌نگی به‌در.

ئیمامی عه‌لی (ره‌زای خوا‌ی له‌سه‌ربیت) خۆشی ئهم روودا‌ی
 ماره‌کردنه‌ده‌گیرپته‌وه. ده‌لتیت: فاتیمه له‌لایه‌ن پیغه‌مبه‌ر (صلی الله
 علیه وسلم) دیاری کرا، خزمه‌تکاریکم وتی: نه‌زانی فاتیمه له‌لایه‌ن
 پیغه‌مبه‌ری خوداوه‌دیاری کراوه؟ ده‌لتی وتم: نه‌مزانیه‌وه، وتی: به‌لتی
 دیاری کردووه، بۆ ناچیت بۆ لای پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه
 وسلم) و دا‌وای بکه‌یت، لیت ماره‌بکات، عه‌لی (ره‌زای خوا‌ی
 له‌سه‌ربیت) ده‌لتیت: وتم هیچ شتی‌کم هه‌یه، تا ژنی پی‌بینم؟ نه‌و
 خزمه‌تکاره‌وتی: کورپه‌برۆ نه‌گهر به‌چی نه‌تداتی، ده‌لتی: وه‌لاهی
 له‌کۆلم نه‌بۆوه‌وه‌ر دا‌وای لی ده‌کردم که‌برۆم، تا رویشتم بۆ لای
 پیغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) له‌به‌رده‌ستیدا دانیشتم و ناره‌قه‌یه‌کی
 زۆرم کردو سوتند به‌خوا له‌به‌ر هه‌یه‌تی هیچم بۆ نه‌وترا پیغه‌مبه‌ری خوا
 (صلی الله علیه وسلم) پی‌وتم: ((کاریکت هه‌بوو هاتی؟ پی‌وستی
 یه‌کت هه‌بوو؟)) منیش هه‌ر بی ده‌نگ بروم، فهرمووی: ((له‌وانه‌یه‌بۆ

داواکردنی فاتیمة هاتیی؟) و تم: به لئی، نهویش فهرمووی: ((وهل عندك من شی و تستحلها)) واته: هیچت ههیه له ماره ییه کهیدا بیدهیت؟ و تم: نه خیر نهی پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم)، پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی: ((نهی نهو درعه ت چی لیتهات که دام پیته؟ سویتند بهووی که گیانی منی به دهسته، نهو درعه (۴۰۰) درهم ده کات)).

و تم: ماومه، پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی: ((قد زوجتکما، فابعث الیها بها فاستحلها)) واته: دهی له سهر نهو درعه مارهم بری بۆت و تۆش بۆی بنیره، نهوه ماره یی (فاتیمه) ی کچی پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم).

بوو. له ریوایه تیکی شیعه کاندایهاتووه، که ئیمامی عهلی (رهزای خوای له سهر پیته) فهرموویه تی: درعه کهم هه لگرتوو به مه بهستی فروشتنی ریگهی بازارم گرت بهرو فروشتم به (عوسمانی کورپی عهفان) به چوار سهد درهم، کاتی پاره کهی پیتهام و درعه کهی ئی وهر گرتم و پی و تم: نیستا من خاوه نی نهو درعدم و تۆش خاوه نی پاره کهی؟ و تم: به لئی، وتی: دهی نهو درعه له لایهن منهوه دیاری بیته بۆ تۆ، منیش پاره کهو درعه کهشم هینایه وهو خسته بهردهستی پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) و نهوهی که (عوسمان) له گه لئی کردم بۆم باس کرد، نهویش دو عای خیری بۆ کرد.

(بوخاری) و (ترمذی) له (عائشه) ده گټړنه وه: پټغمبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) له نافرته تان (فاتیمه) ی کچی زور خوش ده‌ویست و، له‌پیاوایش می‌ردی (فاتیمه) که (عہلی کوری نه‌بو تالیب) بوو. نیمامی (موسلم) له (صه‌حیحه) که‌یدا ده گټړنه وه که‌وا (المسود بن حزمه) به پټغمبه‌ری (صلی الله علیه وسلم) را‌گه‌یانده که‌وا (عہلی کوری نه‌بو تالیب) کچی (نه‌بو جه‌هل) ی خواست‌وه، که فاتیمه نه‌م‌ی بیست، هاته لای باوکی و وتی: میلله ته که‌ت ده‌لټن: تو له کچه کانت تورپه نابی؟ نه‌وه (عہلی) کچی (نه‌بو جه‌هل) ی خواست‌وه، ټینجا پټغمبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) به (نیمامی عہلی) فہرموو: ((خودای گه‌وره کچی پټغمبه‌ر که نی‌ردروای خودایه له گهل کچی (نه‌بو جه‌هل) که دروژمنی خرایه کو‌ناکاته‌وه و، نابی له گهل یه کتر بن)).

بۆیه (عہلی کوری نه‌بو تالیب) وازی له کچی (نه‌بو جه‌هل) هټاو نه‌یکرده هه‌وئ ی فاتیمه نه‌وه‌ش له‌به‌ر خودی نه‌بو جه‌هل بوو، نه‌وه‌ک له‌به‌ر نه‌وه‌ی ژن به‌س‌ر کچه‌که‌ی دینیت.

ترسی پټغمبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) که (فاتیمه) بجټه ناو نا‌گر. جارټک پټغمبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) ده‌چټه لای (فاتیمه) و ده‌بینی کو‌مه‌لټیک زی‌ری له‌ده‌ستدایه، (فاتیمه) ده‌لټی: عہلی بۆی کرپوم.

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) کاتیک گوی ی له قسه کانی)
 فایمه) بوو، فهرمووی: پټ خوښه، پټ بلټن کچی پیغمبر ناگری
 له ده ستدایه؟!

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) دانه نیشت و روښت. له گهل
 نه وهی پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) (فایمه) ی زور خوش
 ده ویست و زوو سهری لیډه داو له لای داده نیشت به لام نهم جاره یان
 به هو ی نهم زیرانه یه وه لای نه مایه وه به دل تنگی لای روښت.
 دوا ی نه وه (فایمه) زیره کانی فروشت و بهنده یه کی پی نازاد کرد.
 پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) پی فهرموو: ((سوپاس بو خوا که
 خوا ی گه وره رزگاری کردی له ناگر)).

گواستنه وهی فاتیمه

(ئهسمای کچی عومه یس) ده لیت: من له ناهه نگی گواستنه وهی فاتیمه دا به شداریم کردو له بهیانی نهو رۆژه دا پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) هاته بهر دهر گاکه و فهرمووی: ((یا أم ایمن ادعی لی أخی)) واته: نهی (نوم نهیمه) براکه مم بۆ بانگ بکه، وتم: براته کچی خۆتی نه دهیتی؟

فهرمووی: (به لێ)، (مه بهستی برای دینی بوو) پاشان فهرمووی: (فاتیمه م بۆ بانگ بکه ن)، فاتیمه ش هات، به لام له شه زماندا خهریک بوو به لادا ده کهوت، پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) هه ندی ناوی پزانده به دم و چاوی (عهلی و فاتیمه) داو دو عای خیری بۆ کردن، و پاشان پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) گه رایه وهو رهشایه کی به دی کرد، فهرمووی: ((ئه مه کی یه؟ وتم: منم، فهرمووی: ئهسمای؟ وتم: به لێ، فهرمووی: ئهسمای کچی عومه یس؟ وتم: به لێ، فهرمووی: بۆ زه ماوه ندی کچی پیغه مبهری خوا وهک ریزلێتان هاتوویت؟)) وتم: به لێ، نهویش دو عای خیری بۆ کردم.

(ئیمامی عهلی) کاتیک چووه خواز بیی فاتیمه (رهزای خودای له سه ر بیی) پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) زۆری پی خۆش بوو، چونکه خۆشه ویست (صلی الله علیه وسلم) خۆی (ئیمامی عهلی)

پهروهرده کردبوو، وهك منداله كانى خوى پهروهردهى پيغه مبرايه تي
وهر گرتبوو.

كاتيك نيمامى عهلى (رهزاي خواى له سهر بيت) فاتيমে
گواسته وه، هيچيان نه بوو، (جابر) ده فهرموويت: له شهوى بووك و
زاوايه تي ياندا تهنه پيسته خوشكراوى بهرانيان هه بوو، له جياتي
دوشهك. له گهل نه وهى كه فاتيمه (رهزاي خوداي له سهر بيت) كچي
پيغه مبر (صلى الله عليه وسلم) بوو، به لام سه بارهت به (فاتيمه) بو
نيمامى عهلى خيژانيكي ساليحه و خودا ناس بوو، به هيچ شيوه يهك
شتيكي لي نه بينراوه و نه بيسراوه كه فيزي له سهر پياوه كه ي ليذا بيت
له گهل نه وهى پياوه كه ي زور هه ژار و ده ست كورت بووه، (نه سهاي
كچي عومه يس) ده لي: جيازي (فاتيمه) تهنه يهك ليغه بوو، خواردني
بووك و زاوايه تيان ده فريك جوو هه نديك خورما بوو.

چیشتی رۆژی بۆوک گواستنهوه:

(بهريه) دهگيرپتهوه دهلتيت: كاتى عهلى (فاتيمه) ى خواست، پتغمبهري خوا (صلى الله عليه وسلم) فهرمووى: ((ژن خواستن دهبيت وهليمه ى بۆ بكرت)) واته: خواردن دروست بكرت، سهعد وتى: بهرانيك له سهر من، كۆمهلتيك له پشتيوانانيش بريك گهغه شاميان ناماده كرد، نهو شهوى كه (فاتيمه) ى تيادا دهگوازرايهوه، به (عهلى) فهرموو: باسى هيچ مهكه تا ده مبنيتهوه. پتغمبهري (صلى الله عليه وسلم) داواى ئاوى كردو دهستوژى پى گرت و ئاوى دهستوژيه كەشى پزانده به دهم و جاوى (عهلى) داو پتسى فهرموو: (اللهم بارك فيهما وبارك عليهما، وبارك في شبلهما) واته: (خوايه پيرۆزيان كهيت و پيرۆزيان بيت و نهوه كانيشيان پيرۆز بيت).

ژيان وگوزهرانيان

(ههناد) له (عدنا) دهگيرپتهوه، دهلتيت: بيان وتووم كه عهلى (رهزاي خواى له سهربيت) وتوويهتى: (چهند رۆژ من و) (فاتيمه) مابينهوه كه هيجمان نهبوو بيخوين و پتغمبهريش (صلى الله عليه وسلم) هيجى نهبوو، له مان دهرجووم و له ريگا ديناريكم دۆزى يهوه، كه له سهر ريگا كهم كهوتبوو، ماوهيك وهستام بهخۆم دهووت: نيا

هەتلى گرم يان بەجىي بەيلىم؟ پاشان هەلىم گرت لەبەر وەزعى خراپى
 ژيانمان وەردم بۆ ئارد فروشهكان و ئاردم پىي كړى و هينامهوه، دام بە
 (فاتيمه) و پىم وت: بيشيله و بىكه بە نان، ئەو پىش دەستى كرد بە
 هەوير شىلان، كه زۆر ماندوو هيلاك دياربوو، پاشان كردى بە نان،
 مەيش هاتم بۆ لای پىغه مېرو (صلی اللہ علیہ وسلم) مەسلەكەم بۆ
 گىڤرايهوه، ئەو پىش فەرمووى: (بىخۆن ئەو روژى يەكەو خراى (عز
 وجل) بۆي ناردوون).

(شەعبى) دەلييت: ئىمامى عەلى (رەزای خوا لەسەربيت)
 وتوويهتى: جارێك لە مەدينە زۆر زۆر برسیم بوو، چووم بۆ گەڤه‌كى
 سەر وهى مەدينە تا ئيشيك بدۆزمه‌وه، بىنىم وا ژنيك خۆلى زۆرى
 كۆكردۆته‌وه‌و گومانم برد كه ئاوى دەويت، بۆ شىلانى قورپه‌كه‌ى،
 چوومه لای و لەگەلى رێك كه‌وتم كه هەر سەتلى ئاوى بۆ بهيىم بە
 دەنكيك خورما، شانزه سەفەرم بۆ هینا تا وام لپهات دەسته‌كام
 پۆقله‌ى كرد، پاشان دەستم شۆرى و چووم بۆ لای و دەستم پيشاندا
 ئەو پىش (١٦) دەنكه خورماى دامى، هاتمه‌وه بۆ لای پىغه مېرى (صلی
 اللہ علیہ وسلم) بۆم باسكرد، ئەو پىش لەگەلمدا دەستى كرد
 بەخواردنى خورماكه.

بانکردنیان بۆشه و نوێژ

(ئیمامی عەلی و فاتیمە) لە ژبانیکی زۆر ناخۆشدا بوون، هەژاری تەنگەیی پێی هەتەچنیوون. (عەلی کورپی ئەبو تالیب) (رەزای خوای لەسەر بیئت)، دەگێڕێتەوه و دەتێت: شەویکیان من و (فاتیمە) خەوتبووین و پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) بۆ مائەمان، خەبەری کردینەوه بۆ شەو نوێژو، پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) گەڕایەوه بۆ مائەوه و دەستی کرد بە شەو نوێژ، دەتێ: هەستی بە جوجۆلمان نەکرد، بۆیە دووبارە هاتەوه بۆ لامان، هەتێ ستانددین و فەرمووی: (قوما فصلیا) واتە: هەستێ نوێژ بکەن.

منیش لەخەو هەستام و چاوێ دەهروکاندو لەبەر خۆمەوه دەم وت: وەڵلاهی ئەتوانین ئەوەندە نوێژ بکەین کە بۆمان نووسراوه و دەروونە کاغان لە دەست خوادایە و گەر بیهوێت هەتسین هەلەدەستین، پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) پشتاو پشت گەڕایەوه و بەجێی هێشتین و دەستی دەکێشا بەرانی خۆیدا و دەی وت: (هەر ئەوەندێ نوێژ دەکەین کە بۆمان نووسراوه، هەر ئەوەندە نوێژ دەکەین کە بۆمان نووسراوه، ئەم نایەتەشی دەخوێندەوه) ((وكان الانسان أكثر شيء جدلاً)).

فاتیمە (رەزای خوای لەسەر بیئت) ژبانیکی زۆر سادە و هەژارانەیی هەبوو، لە ژبان و گۆزەرائیکی زۆر ناخۆشدا دەژیایو زۆر ماندوو بێ

تاقەت بوو، رۆژيکيان ئيمامى عەلى (فاتيمه) دەنيړت بو لاى پيغمبەر (صلی الله عليه وسلم) بۆ ئەوەى خولامکار يکيان پي بدات، ئەوانەى لەجەنگ دەستگير کراون، بۆ ئەوەى لە نيش و کاردا يار مەتيان بدات. (فاتيمه) دەچيته خزمەتى باوکى، بەلام شەرم دەکات داواى لى بکات، دەگەر پتەووە مائەو، ئيمامى عەلى لى دەپرسى: چيت کرد؟ ئەويش دەليّت: وەللاھى شەرمم کرد باسى بکەم. ئەبجارە بەيەکەووە دەچنە خزمەتى پيغمبەر (صلی الله عليه وسلم) ئيمامى عەلى داواکەى بە پيغمبەر (صلی الله عليه وسلم) رادەگەيەنى، پيغمبەر (صلی الله عليه وسلم) دەفەر مووى: ((وەللاھى ناتان دەمى لە وەختيکدا) ئەھلى صفه) (ديلە بى مال و حالەکان بوون لە مزگەوت دەخەوتن) لەبرسان سکیان دەشيلن و شتيکيشمان نيە، سەرفى کەين بۆيان..؟)) بە نائومیدی گەرايەووە مائەو

(عەلى کورپى ئەبو تاليب) (رەزای خواى لەسەريّت)، دەگير پتەووە دەليّت: شەويکيان من و (فاتيمه) خەوتبووين و پيغمبەرى خوا (صلی الله عليه وسلم) سەردانى کردین و هات بۆ مائمان، بينى لىفەيەکمان هەيە، ئەيدەين بەسەرماندا قاچمان دەردەکەويت، ئەيدەين بەقاچماندا سەرمان دەردەکەويت، هەر کە پيغمبەرمان (صلی الله عليه وسلم) بينى، هەستانەووە سەر پى، شلژاين و شەرم دايجرگين، پيغمبەر (صلی الله عليه وسلم) پى فەر مووين: (لەجتي خۆتان

مهجووتین) پاشان بئی فەرمووین: (ئایا شتیکتان بئی بلتیم زۆر لەوه
 خێرو باشەر بیت که داواتان لیکردم ؟) وتمان: بەلتی. فەرموی: ((
 لەدوای هەموو نوێژتک (١٠) جار (سبحان الله) و (١٠) جار
 (الحمدلله) و (١٠) جار (الله اکبر) بکەن و ئەگەر چوونە سەر جیگە
 خەوتنیشتان (٣٣) جار (سبحان الله) و (٣٣) جار (الحمدلله) و (٣٣)
 جار (الله اکبر) بکەن)).

چاکەکردنی فاتیمە لەگەڵ باوکی دا

(فاتیمە) (رهزای خوای لەسەر بیت) زۆر باوکی خوێش دەوێست
 و چاکەکی لەگەڵدا دەکردو سۆزی بۆی هەبوو، چونکە کچی
 بچووکی پێغه مەهر (صلی الله علیه وسلم) بوو، وەک دەلتین پاشە بەره
 بوو، لای باوکی زۆر خۆشەوێست و بەناز بوو، لە هەمان کاتدا هەر لە
 منداڵیەوە گۆی بیستی قورئان و ووتە بەرێزەکانی باوکی بوو، بۆیە لە
 نزیکەوێتی هالی بوو لەو چەمکانه، که مرۆفی لەسەر پەروەردە کراو
 دەوڵەتیان بەرپۆه برد.

لە یەكچوونی (فاتیمە) و پیغمبەر

(صلی اللہ علیہ وسلم):

فاتیمە (رەزای خودای لەسەر بیټ) لە شیوەو ئاگادا زۆر بە
باوکی دەچوو. عائیشە (رەزای خودای لەسەر بیټ) دەفەرموێت
كاتێك (فاتیمە) دەروێشت رویشتی وەك باوکی بوو.
(ئیمامی تەبەری) لە كتیبی (ذخائر العقبی) بۆمان دەگێڕێتەوە، لە
حەزرەتی (عائیشە)وە (خوای لێی رازی بیټ) كە دەتێ: كەسەم وەكو
پیغمبەر و فاتیمە نەدیو، لە قسە كردن و هەستان و دانیشتن لە یەك
بەجێ، كاتی دەچوونە لای یەكتر یەكتریان ماچ دەكردو لەلای یەكتر
دادەنیشتن. لە كاتی ناخۆشیدا بۆ یەكتر دەگریان و دڵتەنگ دەبوون و،
لە كاتی خۆشی و شادیدا پێدەكەنین و كامەران و بەختەوەر دەبوون

فاتیمە لە گەڵ خەسوی دا

خەسویی (فاتیمە) كە خێزانی (ئەبو تالب) و دایکی ئیمامی
عەلی بوو، ئەویش (فاتیمە)ی كچی ئەسەدی كۆری هاشم) بوو، یەكێك
بوو لە صحابیه بەرپێزەكانی پیغمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) نەم
ئافرەتە بەرپێزە وەكو دایكێکی بەرپێز بوو بۆ (فاتیمە) ، جینگای دایکی
بۆ گرتبوو، نەك هەر بۆ (فاتیمە) بەلكو بۆ خۆشكەكانی و

پیغمبریش (صلی الله علیه وسلم) نمونه‌ی سۆزو وهفاداری بوو بۆ
 ههموویان، ههردهم هاوکاری ده‌کردن، له‌به‌رپه‌بردنی ئیش
 و کاره‌کانیان و چاکه‌و وه‌فایه‌ك بۆ (فاتیمه و بارکی و خوشکه‌کانی)،
 به‌تایبه‌ت له‌دوای وه‌فاتی (ئه‌بو تالیب) ی می‌ردی، له‌سه‌ر وه‌سیه‌تی
 می‌زده‌که‌ی له‌مالی پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) مایه‌وه، به‌وپه‌ری
 توانا ههموو پێداویستی و کاره‌کانی بۆ نه‌جام ده‌دان، به‌دهم بانگه‌وازی
 ئیسلامه‌وه‌هات و به‌و شیوه‌یه‌ بوو به‌یه‌کی له‌و ئافره‌تانه‌ی زۆر زوو
 هاتن به‌دهم بانگه‌وازه‌وه‌و بوو به‌یه‌کێک له‌و خوشکه‌ پێشینانه‌ی له
 رێبازی پاکیزه‌بیدا هه‌لکه‌وتن، سالانیکی زۆر له‌ خزمه‌تی پیغمبر
 (صلی الله علیه وسلم) دا‌بوو، له‌ته‌مه‌نی مندالتی و هه‌رزه‌کاری و
 لاویدا، پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) له‌ (۸) سالتی تا‌کو (۲۵)
 سالتی لای ئه‌و بوو، واته‌ تا‌کو خێزانی پێکه‌ینا، جگه‌ له‌ سالانی کۆتایی
 دوای مردنی (ئه‌بو تالیب)، له‌ خزمه‌تی پیغمبر (صلی الله علیه
 وسلم) و منداله‌کانی دا‌بوو، به‌تایه‌تیش (فاتیمه) که‌ بوو‌کی ئه‌و بوو.

له‌ ئیمامی عه‌لی یه‌وه (ره‌زای خوای له‌سه‌ر بی‌ت) ده‌گێر‌نه‌وه‌ که‌
 ده‌لێت: (وتم به دایکم تو بهس ئاو بینو پیداوایستی ناماده بکهو
 فاتیمه‌ش هه‌ویر شیلان و نان کردن له‌ نه‌ستۆ ده‌گریت). (۲)

(ابن حجر) له‌ (الاصابة) که‌یدا ده‌لێت: عه‌لی کور‌ی نه‌بو
 تالیب (ره‌زای خوا له‌سه‌ر بی‌ت) ده‌لێت: پیغمبری خوا (صلی الله

عليه وسلم) پۆشاکیکی رهنگاورهنگی پی بهخشیتم و فهرموی پیم: (اجعلها خمرًا بین الفواطم) واته: (بیکه بهچهند سهپرپۆشیتک و لهنیوان فاتیمهکاندا بهشی بکه). منیش کردم به چوار سهر پۆشهوه و دانهیهک بۆ (فاتیمه ی کچی پتغمهبر) (صلی الله علیه وسلم)، دانهیهکی تر بۆ (فاتیمه ی کچی نهسهه) (رهزای خوا لهسهه بیت) واته دایکی، دانهیهکی بۆ (فاتیمه ی کچی ههمزه) (رهزای خوا لهسهه بیت) چوارهمی ناونهبرد. (۳)

نهم (فاتیمه) (دایکی نیمامی عهلی) چ لهکاتی ژیايداو چ لهکاتی سانهوهختی مردنیشیدا بهختیکی باشی ههبوو، چونکه ریزی تایهتی ههبوو لهلایه ن پتغمهبری خواوه (صلی الله علیه وسلم). (۴) له (نههسی کورپی مالیک) وه (رهزای خوای لهسهه بیت) دهگیرنهوه، که وتوویهتی: کاتی دایکی (عهلی کورپی نههه تالیب)، (فاتیمه ی کچی نهسهه) کۆچی دوایی کرد، پتغمهبر (صلی الله علیه وسلم) چوهه سهر تهرمهکی و فهرموی: ((رحمک الله یا أمي، کنت أمي بعد أمي، تجوعين وتشبعيني، وتعرين وتكسينني، وتنعين نفسک طیباً وتطعميني، تریدین بذلك وجه الله والدار الآخرة)) (۵).

واته: (رهجهتی خوات لی بیت دایکی شیرینم، تۆ دایک برویت لهدوای دایکم، خۆت برسی دهکرد له پتاهو تیر کردنی مندار خۆت

بی بمرگ ده کرد له پیناو پۆشته کردنی مندا، خۆشیت له خۆت بری بوو، بۆ من و نهمهشت له بهر خاتری رۆژی قیامت ده کرد).

سۆزو بهزهیی (بیلال) بۆ (فاتیمه) (رهزای خوای له سه ر بیت) بیلال به یانیه کیان له نوێژ درا که وت، پێغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) پێ فهرموو: بۆ دوا که وتی؟!

له وه لامدا بیلال ووتی: (فاتیمه نانی ده کرد مندا له کهیم خه ریک کرد، تا ئیشه که ی کرد، له بهر نه وه دوا که وتم.

ناوی مندا له کانی فاتیمه (رهزای خوا له سه ر بیت) (اللیث بن سعد) ده تی: (فاتیمه) له ئیمام عه لی ئەم مندا لانه ی هه بوو، له کورپان (حه سه ن و حوسین و موحسین) موحسین به مندالی وه فاتی کردو، له که چانیش (زهینه ب و ئوم که ل سوم و روقیه) شی هه بوو، (روقیه) به مندالی وه فاتی کردو، (زهینه ب) پێش می رد کردنی و (ئوم که ل سوم) شووی کرد به ئیمامی عومه ر (رهزای خوا له سه ر بیت).

خۆشه و یستی پێغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) بۆ (عه لی و فاتیمه) ئیمامی عه لی له پێغه مبه ری (صلی الله علیه وسلم) پرسی: منت خۆشتر ده وی یان فاتیمه؟

ئه ویش له وه لامدا فهرمووی: (فاتیمه) م له تو خۆشتر ده وی و، تۆش له پاش نه و.

ئىمامى عومەر كۆپى خەتاب (خوالى رازى بىت) وتى: پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بەرامبەر بە فاتىمە فەرموۋى: (دابك وباوكم فيدات بىت).

(دايكى سەلە) (خوالى رازى بىت) دەگىرپتەۋە دەلتىت: خۆشەويستىن كەس لاي پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) فاتىمە بوو، لەدراى ئەۋىش ئىمامى عەلى بوو، لەلاى خۆشەويست و بەرپىز بوون و، ھەردوو كۆرە نازدارەكەى فاتىمەى زۆرلاخۆشەويست بوو (جەسەن و حوسىن) (رەزاي خويان لەسەر بىت).

بانگکردنيان بۆ نوێژى به يانی

(ئىمامى ئەحمەد) لە (ئەنەسى كۆپى مالىك) ەۋە (رەزاي خويان لەسەر بىت) بۆمان دەگىرپتەۋە: كە پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) شەش مانگ بە پيش مالى فاتىمەدا ھاتووچۆى مزگەوتى دەکردو دەچوو نوێژى به يانی، كاتىك دەگەيشتە لاي مالى ئەوان، دەيفەرموو: (خاوەن مال نوێژ بكەن). ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ (الاحزاب: ۳۳).

واتە: چونكە بەراستى خوا تەنھا دەيەۋىت ھەموو ناپاكي و ناسازى و نادروستىك لە ئىۋە دورو بختاۋە ئەى خاوخىزانى مالى پىغەمبەر بە تەۋاۋى پاكستان بكاتەۋە، (دورر لە ھەموو ناتەۋاۋى و قسەو قسەلۆكىك).

له باره ی (فاطمه) وه

(نیمامی نه بر نه عیم) له کتبی (الحلیه) له (نه نه سی کور ی مالیک) بزمان ده گیرته وه: پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) فرمووی: (ما خیر النساء؟) .

نیمامی عدلی تیگه یشت که مدهستی له فاطمه یه، به پیغمبر ی (صلی الله علیه وسلم) ووت: (فاطمه) یه.

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) فرمووی: (نه و نافرته ی تماشای پیاو ناکات و پیاویش تماشایان ناکه ن) .

نیمامی عدلی فرمووی: چونکه (فاطمه) نه و نافرته ی به شیکه له تۆ.

پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) فرمووی: (به لّی به شیکه له من و نافرته یکی پاک و خاوینه و کچی (خه جیجه) ی پاکه (ره زای خوای له سر بیت) .

روژیکیان پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) هاته ده ره وه دهستی (فاطمه) ی گرتوو فرمووی: ((من عرف هذه عرفها، ومن لم يعرفها فهي (فاطمة بنت محمد) وهي بضعة مني، وهي رuchi التي بين جنبي من اذاها فقد آذاني ومن آذاني فقد آذى الله)).

واته: ((هه که سیك نه وه بناسیت نه وه به راستی ناسیویدی، نه گهر نه بناسیت نه وه (فاطمه ی کچی موحده مه ده) نه وه به شیکه له من، نه وه

دلته ، نهوه روحه و نيوه له شمه، ههركه سيك نازاري بدات نهوه
نازاري مني داوه، ههركه سيكيش نازاري من بدات نازاري خورداي
داوه)).

خوشه ويستی پيغه مبهه (صلى الله عليه وسلم)
پيغه مبهه (صلى الله عليه وسلم) هه موو ئيمانداراني خوش
دهويست و پيژي گشت خه لکي ده گرت.

چ جاي مندالي خوئ ياخود مندالي كچه كاني. منداله كاني)
فاتيمه (ي زور خوش دهويست به تايهت (حه سەن و حوسين) زياتر له
باوه شي ده كردن، ياخود له سهه پشتي خوئ دايدة نان ياري له گهل
ده كردن، له گهل پيكه نين و به دلخوشي نهوان نهویش دلخوش ده برو.
جاريكيان پيغه مبهه (صلى الله عليه وسلم) وتاري بو موسلمانان
دهدا، بيني (حه سەن) (خوالئ رازي بيت) به جلو بهرگيكي سوور
دهرواو ساعه دهكات. پيغه مبهه (صلى الله عليه وسلم) ئارامي بوئ
نهماو وتاره كه ي بري و له سهه مينبهه هاته خواره وه چرو (حه سەن) ي
له باوهش كردو به دهسته پيروژه كاني گرتبووي و دهيفه رموو: (خواي
گه و ره راستي فه رموو): ﴿أَلَمْ أَمْنُوا لَكُمْ وَأَوْلَا ذُكُّكُمْ
فِتْنَةً﴾ (الانفال: ۲۸).

خیزانی پاک و به خته وهر

مالي (نيمامي عهلي و فاتيমে) ماليكي پرپوو له خړشه ويستی و خوړپه وشتي بهرزو سۆزو بهزه يي و به خته وهری، به دواي سهر و هت و ساماني دنيا نه که و تېرون، به لکو نه وان خوړيان به خودا فروشتېوو، ژيانيان له سهر بهرنامه ي خودا پرېك خستېوو له سهر نه و بهرنامه پرېوزهي قورپان و ره وشتي پيغه مېهر (صلي الله عليه وسلم) به چرای پرېوزان و پاک و به خته وهری مال که يان رووناك كړدېوړه خواي گه ورهش له باره يان ووه ده فرمووېت: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ (۳۳) ﴿الأحزاب: ۳۳﴾.

واته: چونکه به راستی خوا، تنه ا ده يوېت هم مووناپاکي و ناسازی و نادرستی يه که له نيوه دوور بخاته ووه، ئه ي خوا خيزانی مالي پيغه مېهر به ته وای پاکتان بکاته ووه.

نه و خوڅي و به خته وهری نه وان له و نايينه پرېوزهي ئي سلام سهرچاوه ي گرتېوو، نه وان دوور بوون له دنيا پرستی و خوړیستی و ده ست و داوین پسي، که خه لکانی تر به ده ستی يه ووه گرفتارن. فاتيमे خوڅه ويسترين کهس بوو، له لای پيغه مېهر (صلي الله عليه وسلم) نه و کاتانه ي لای باوکی بوو، دلی زور خوڅش بوو، پيغه مېهر (صلي الله عليه وسلم) زور خوڅي ده ويست و سۆزو بهزه يي کی تايه تي هه بوو بوی، زور به ره حم بوو له گه ليدا بزيه زور جارن به دايکی باوکی بانگی ده کړد.

پېغمبەر (صلی الله علیه وسلم) سۆزو بەزەیی زۆربوو بۆ هەموو خەڵکی و بۆ منداڵەکانی گەلێک زیاتر، لەدوای وەفاتکردنی (خەدیجە). پېغمبەر (صلی الله علیه وسلم) نازیکی زۆری (فاتیمە)ی دەکیشا. فاتیمە لەکاتی وەفاتکردنی باوکی دا زۆر بێ تاقەت بوو، چونکە جارێکی تر سەبارەت بەو دایک و باوکی کۆچیان کردوووە لەدنیا دا نایان بینیوە.

(ئیمامی عەلی) و (ئیمامی عەباس) نوێژیان لەسەر کرد. روژێکیان پېغمبەر (صلی الله علیه وسلم) دەچیته مالتی (فاتیمە) بە سەردانی، (ئیمامی عەلی) لەمان نەبینی، بە (فاتیمە)ی فەرموو: (أین ابن عمک؟) واتە: (کۆری مامت لەکۆی یە؟).

فاتیمەش لە وەلامدا وتی: ناکۆکی کەوتە نێوان من و ئەو، تورپە ی کردم و خۆیشی لەمان دەرچوو، لێرە نەمایەو. پېغمبەریش (صلی الله علیه وسلم) بەکەسیکی ووت: (أنظر این هو؟). واتە: (تا بزانه لە کۆی یە؟) کەسە کەش چوو و هاتەو، ووتی: ئەو پېغمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) لە مزگەوت راکشاو. پېغمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) روشت بۆ لای و بینی راکشاو و عەباکە ی لەسەر شان کەوتۆتە خوارەو و خۆلاوی بوو، پېغمبەر (صلی الله علیه وسلم) دەستی پێداهێتار دایە کاندو گوتی: (قم أبا تراب) واتە: (هەستە ئەو خۆلاوی). هەر بۆیە (ئیمامی عەلی) ناوی (ئەبو تراب)ی زۆر پێ خۆشبوو.

وہ فاتی فاتیما

دوای وفاتی پیغہ مہر (صلی اللہ علیہ وسلم) بہ شہ ش مانگ (فاتیمہ) کچی دوایی کرد، لہ دووی رہمہ زانی یازدہی کچی. وہ لہ (موجہ مہدی کوری عہ بدولاً) گیر دراوہ تہ وہ : نہ وکاتہی (فاتیمہ) وفاتی کرد، شہو بوو، لہ مانگی رہمہ زان بوو، تہ مہ نیشی (۲۹) سال و چہ ند مانگیک بوو، وہ لہ ریوایہ تیکی ترہاتووہ، تہ مہ نی (۳۰) سال بووہ. عہ لی ہاوسہ ری لا بوو لہ گہل (نہ سمای کچی عومہ یس) عہ لی بہ نیشارہ ووتی : ہہر بہو شہوہ دہیشارینہ وہ، (عہ باسی کوری عہ بدولتہ لیب) نویژی لہ سہر کرد، لہ کاتی بہ خاک سپاردنی عہ لی وعہ باسی مامی لہ ناوگور وہریانگرت.

۱- فضائل الصحابة. (۶۸۵/۲).

۲- مجمع الزوائد. (۳۵۶/۹) رجال السند رجال الصحيح.

۳- الاصابہ (۲۲/۸) ژ ۱۱۵۳.

۴- امیر المؤمنین علی بن ابی طالب. احمد رشید ص (۲۴) ۵ السلسلة

الضعيفة لللباني (۲۳/۱) ژمارہ (۲۳).

سوپاس وده ستخۆشی

● بۆ به پێژان (عبداللطیف یاسین و حەوێز عەلی) کە ئەرکی پێداچوونە وە یان لە نەستۆ گرت .

● وە به پێژان (اسماعیل خەدر) و (نیزام حەسەن) کە هاوکاری زۆریان کردم.

● بۆ (رادبۆی یە کگرتوو/دەنگی هەولێر) و (مالتەپری پێغەمبەر)

● سوپاس بۆ گشت ئەو خێرخوازانە ی بۆ لە چاپدانێ ، چایی یە کەم بە شاداریان کرد.

● وە سوپاس بۆ گشت کارمەندانی چاپخانه چ لە چایی یە کەم و چ لە چایی دوو هەم بە شاداریان تێدا کردوو ه .

سه رچاوه کان

* بهمه نديك دهستكاره وه وه رگير دراره له كتيبي (نساء وبنات النبي) رهزاي

خوایان لی بیت، تألیف / محمد راجی حسن کناس

جگه له م سه رچاوه سه ره کيیه سود له م سه رچاوانه ی خواره وهش

وه رگيراره:

● ته فسیری ناسان / نویسی: بوپهان محمد امین.

● ژبانی بهواداران (عه لی کوپی نه بوتالیب) و (عوسمانی کوپی عه فان)

نویسی: دکتور علی محمد الصلابی / وه رگيرانی : ماموستا عومر توفیق

خه تاب .

● ژبانی پیغه مبهری مهزن / نویسی: شیخ محمد پاره زانی.

● نه نته رنیت.